

LUCRARE COORDONATĂ DE GABRIEL BOROI

Fișe de drept civil

1. Partea generală. Persoanele. Familia. Drepturile reale principale

Ediția a 6-a, revizuită și adăugită

*Colectivul de autori: Gabriel Boroi,
Carla Alexandra Anghelescu, Ioana Nicolae*

Editura
Stamangiu
2021

CUPRINS

PARTEA GENERALĂ	1
FIȘA NR. 1. APLICAREA LEGII CIVILE (APLICAREA NORMELOR DE DREPT CIVIL)	3
I. APLICAREA LEGII CIVILE ÎN TIMP	3
1. Principii care guvernează aplicarea legii civile, în general	3
1.1. Principiul neretroactivității legii civile	3
1.2. Principiul aplicării imediate a legii civile noi	4
2. Aplicarea în timp a Codului civil din 2009 și a actelor normative ulterioare	4
2.1. Legea aplicabilă actului juridic civil	5
2.2. Legea aplicabilă prescripției extinctive și decăderii	8
2.3. Legea aplicabilă accesiunii, uzucapiunii și posesiei	9
2.3.1. Accesiunea	9
2.3.2. Uzucapiunea	10
2.3.3. Posesia	11
2.4. Legea aplicabilă dezmembrămintelor dreptului de proprietate privată	11
2.4.1. Dreptul de superficie	11
2.4.2. Dreptul de uzufruct, dreptul de uz și dreptul de abitație	11
2.4.3. Dreptul de servitute	12
2.5. Legea aplicabilă în materie de carte funciară	12
2.6. Legea aplicabilă faptelor juridice licite ca izvoare de obligații	13
2.7. Legea aplicabilă în materia faptelor ilicite ca izvoare de obligații	13
2.8. Legea aplicabilă în materie de moștenire legală	13
2.9. Legea aplicabilă în materie de moștenire testamentară	14
2.10. Legea aplicabilă efectelor viitoare ale altor situații juridice trecute	14
2.11. Legea aplicabilă în materie de garanții	15
II. APLICAREA LEGII CIVILE ÎN SPAȚIU	16
III. APLICAREA LEGII CIVILE ASUPRA PERSOANELOR	16
FIȘA NR. 2. RAPORTUL JURIDIC CIVIL	18
I. NOȚIUNEA ȘI CARACTERELE RAPORTULUI JURIDIC CIVIL	18
II. IZVOARELE RAPORTULUI JURIDIC CIVIL CONCRET	18
1. Clasificarea izvoarelor raporturilor juridice civile concrete	18
III. STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC CIVIL	19
1. Elementele constitutive ale raportului juridic civil	19

2. Conținutul raportului juridic civil _____	20
2.1. Considerații generale _____	20
2.2. Dreptul subiectiv civil _____	20
2.2.1. Noțiune și trăsături juridice _____	20
2.2.2. Clasificarea drepturilor subiective civile _____	21
2.2.2.1. <i>Drepturi subiective civile absolute și drepturi subiective civile relative</i> _____	21
2.2.2.2. <i>Drepturi subiective civile patrimoniale și drepturi subiective civile nepatrimoniale</i> _____	21
2.2.2.3. <i>Drepturi subiective civile principale și drepturi subiective civile accesorii</i> _____	23
2.2.2.4. <i>Drepturi subiective civile pure și simple și drepturi subiective civile afectate de modalități</i> _____	24
2.2.3. Exercițarea drepturilor subiective civile. Abuzul de drept _____	25
2.2.3.1. <i>Exercițarea drepturilor subiective civile</i> _____	25
2.2.3.2. <i>Abuzul de drept</i> _____	25
2.3. Obligația civilă _____	26
2.3.1. Noțiune și trăsături _____	26
2.3.2. Elementele raportului juridic obligațional _____	27
2.3.3. Izvoarele obligației civile _____	27
2.3.4. Clasificarea obligațiilor civile _____	28
2.3.4.1. <i>Categorii de obligații civile, după obiectul lor</i> _____	28
2.3.4.2. <i>Categorii de obligații civile, după sancțiune (după mijlocul procedural prin care dreptul corelativ poate obține protecție juridică)</i> _____	30
2.3.4.3. <i>Categorii de obligații civile, după gradul de opozabilitate (în raport de persoanele față de care pot produce efecte)</i> _____	31
2.3.4.4. <i>Categorii de obligații civile, după complexitate</i> _____	32
3. Obiectul raportului juridic civil. Bunurile _____	32
3.1. Definiția obiectului raportului juridic civil _____	32
3.2. Bunurile _____	33
3.2.1. Noțiune. Corelația dintre bunuri și patrimoniu _____	33
3.2.2. Clasificarea bunurilor _____	33
3.2.2.1. <i>Bunuri imobile și bunuri mobile</i> _____	33
3.2.2.2. <i>Bunuri aflate în circuitul civil și bunuri scoase din circuitul civil</i> _____	36
3.2.2.3. <i>Bunuri fungibile și bunuri nefungibile</i> _____	36
3.2.2.4. <i>Bunuri consumptibile și bunuri neconsumptibile</i> _____	38
3.2.2.5. <i>Bunuri divizibile și bunuri indivizibile</i> _____	39
3.2.2.6. <i>Bunuri principale și bunuri accesorii</i> _____	39
3.2.2.7. <i>Bunuri frugifere și bunuri nefrugifere</i> _____	40
3.2.2.8. <i>Bunuri corporale și bunuri incorporale</i> _____	42

3.2.2.9. Bunuri sesizabile și bunuri insesizabile _____	43
3.2.2.10. Bunuri din domeniul public și bunuri din domeniul privat _____	43
4. Subiectele (părțile) raportului juridic civil _____	44
4.1. Categoriile subiectelor de drept civil _____	44
4.2. Determinarea, pluralitatea și schimbarea subiectelor raportului juridic civil _____	44
4.2.1. Determinarea subiectelor raportului juridic civil _____	44
4.2.2. Pluralitatea subiectelor raportului juridic civil _____	45
4.2.2.1. Precizări prealabile _____	45
4.2.2.2. Pluralitatea subiectelor în raporturile reale _____	45
4.2.2.3. Pluralitatea subiectelor în raporturile obligaționale (de creață) _____	46
4.2.2.4. Comparație între obligația solidară și obligația indivizibilă _____	50
4.2.3. Schimbarea subiectelor raportului juridic civil _____	50
4.2.3.1. Precizări introductive _____	50
4.2.3.2. Schimbarea persoanei subiectului activ _____	51
4.2.3.3. Schimbarea persoanei subiectului pasiv _____	52
FIȘA NR. 3. ACTUL JURIDIC CIVIL. CONTRACTUL – IZVOR DE OBLIGAȚII _____	54
PARTEA I. ACTUL JURIDIC CIVIL, CA IZVOR DE OBLIGAȚII _____	54
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	54
II. CLASIFICAREA ACTELOR JURIDICE CIVILE _____	54
1. Acte juridice civile unilaterale, acte juridice civile bilaterale și acte juridice civile plurilaterale _____	54
2. Acte juridice civile cu titlu oneros și acte juridice civile cu titlu gratuit _____	56
3. Acte juridice civile constitutive, acte juridice civile translativ și acte juridice civile declarative _____	58
4. Acte juridice civile de conservare, acte juridice civile de administrare și acte juridice civile de dispoziție _____	59
5. Acte juridice civile consensuale, acte juridice civile solemne (formale) și acte juridice civile reale _____	61
6. Acte juridice civile patrimoniale și acte juridice civile nepatrimoniale _____	62
7. Acte juridice civile cu executare dintr-o dată (<i>uno actu</i>) și acte juridice civile cu executare continuă sau succesivă _____	63
8. Acte juridice civile principale și acte juridice civile accesorii _____	64
9. Acte juridice civile strict personale (<i>intuitu personae</i>) și acte juridice civile care pot fi încheiate și prin reprezentant _____	65
10. Acte juridice civile între vii (<i>inter vivos</i>) și acte juridice civile pentru cauză de moarte (<i>mortis causa</i>) _____	66
11. Acte juridice civile subiective și acte juridice civile condiție _____	66

12. Acte juridice civile pure și simple și acte juridice civile afectate de modalități	67
13. Acte juridice civile cauzale și acte juridice civile abstracte	67
14. Acte juridice civile numite (tipice) și acte juridice civile nenumite (atipice)	68
III. CONDIȚIILE ACTULUI JURIDIC CIVIL	69
1. Noțiunea și clasificarea condițiilor actului juridic civil	69
1.1. Noțiune	69
1.2. Clasificare	69
2. Capacitatea de a încheia actul juridic civil	69
2.1. Noțiunea de capacitate	69
2.2. Regula (principiul) capacității de a încheia acte juridice și excepția incapacității	70
3. Consimțământul	72
3.1. Noțiune și aspecte generale	72
3.2. Corelația dintre consimțământ și voința juridică. Principiile voinței juridice	73
3.2.1. Precizări introductive	73
3.2.2. Principiile voinței juridice	73
3.2.2.1. <i>Principiul libertății de voință</i>	73
3.2.2.2. <i>Principiul voinței reale</i>	75
3.3. Cerințele valabilității consimțământului	75
3.3.1. Enumerarea condițiilor	75
3.3.2. Consimțământul să provină de la o persoană cu discernământ	76
3.3.3. Consimțământul să fie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice	77
3.3.4. Consimțământul să fie liber, adică să nu fie alterat de vreun viciu de consimțământ	78
4. Viciile de consimțământ	78
4.1. Eroarea	78
4.1.1. Noțiune	78
4.1.2. Clasificare	78
4.1.2.1. <i>Eroarea esențială și eroarea neesențială</i>	78
4.1.2.2. <i>Eroarea de fapt și eroarea de drept</i>	80
4.1.2.3. <i>Eroarea scuzabilă și eroarea nescuzabilă</i>	81
4.1.3. Structura erorii	82
4.1.4. Cerințele erorii pentru a fi viciu de consimțământ	82
4.1.5. Sancțiunea în cazul erorii esențiale și scuzabile	83
4.2. Dolul	84
4.2.1. Noțiune	84
4.2.2. Structura dolului	84
4.2.3. Cerința dolului	85
4.2.4. Sancțiunea dolului	86

4.2.5. Proba dolului _____	87
4.3. Violența _____	87
4.3.1. Noțiune _____	87
4.3.2. Clasificarea violenței _____	87
4.3.2.1. <i>Violența fizică și violența morală</i> _____	87
4.3.2.2. <i>Amenințarea legitimă și amenințarea nelegitimă</i> _____	88
4.3.3. Structura violenței _____	88
4.3.4. Cerințele violenței _____	89
4.3.5. Sancțiunea și proba violenței _____	90
4.4. Leziunea _____	91
4.4.1. Noțiune _____	91
4.4.2. Structura leziunii _____	91
4.4.3. Domeniul de aplicare al leziunii _____	92
4.4.4. Sancțiunea leziunii _____	93
4.5. Viciile de consimțământ. Tabel comparativ _____	94
5. Obiectul actului juridic civil _____	95
5.1. Noțiune _____	95
5.2. Distanție între obiectul actului juridic civil și obiectul obligației _____	96
5.3. Cerințele valabilității obiectului actului juridic civil _____	96
5.3.1. Enumerarea cerințelor valabilității obiectului actului juridic civil _____	96
5.3.2. Obiectul actului juridic să fie determinat și obiectul obligației să fie determinat sau cel puțin determinabil _____	97
5.3.3. Obiectul să fie licit _____	98
5.3.4. Obiectul să existe _____	98
5.3.5. Obiectul să fie posibil _____	100
5.3.6. Obiectul să fie în circuitul civil _____	100
5.3.7. Obiectul să fie o faptă personală a celui care se obligă _____	101
5.3.8. Existența autorizației administrative sau judiciare ori a altei cerințe prevăzute de lege _____	101
6. Cauza (scopul) actului juridic civil _____	101
6.1. Noțiune _____	101
6.2. Cerințele valabilității cauzei actului juridic civil _____	102
6.2.1. Enumerarea cerințelor valabilității cauzei actului juridic civil _____	102
6.2.2. Cauza să existe _____	102
6.2.3. Cauza să fie licită _____	103
6.2.4. Cauza să fie morală _____	104
6.3. Proba cauzei _____	104

7. Forma actului juridic civil _____	105
7.1. Considerații generale _____	105
7.1.1. Noțiunea de formă a actului juridic civil _____	105
7.1.2. Principiul consensualismului _____	105
7.1.3. Clasificarea condițiilor de formă ale actului juridic civil _____	106
7.1.3.1. <i>Forma ad validitatem, forma ad probationem și forma pentru opozabilitate față de terți</i> _____	106
7.1.3.2. <i>Forma legală și forma voluntară (convențională)</i> _____	106
7.2. Forma <i>ad validitatem</i> _____	107
7.3. Forma <i>ad probationem</i> _____	111
7.4. Forma pentru opozabilitate față de terți (<i>ad opposabilitatem</i>) _____	112
8. Modalitățile actului juridic civil _____	114
8.1. Termenul _____	114
8.1.1. Noțiune _____	114
8.1.2. Clasificare _____	114
8.1.2.1. <i>Termen suspensiv și termen extinctiv</i> _____	114
8.1.2.2. <i>Termen în favoarea debitorului, termen în favoarea creditorului și termen în favoarea ambelor părți</i> _____	114
8.1.2.3. <i>Termen voluntar (termen convențional), termen legal și termen jurisdicțional</i> _____	115
8.1.2.4. <i>Termen cu scadență certă și termen cu scadență incertă</i> _____	116
8.1.3. Efectele termenului _____	117
8.1.3.1. <i>Precizări introductive</i> _____	117
8.1.3.2. <i>Efectele termenului suspensiv</i> _____	117
8.1.3.3. <i>Efectele termenului extinctiv</i> _____	119
8.2. Condiția _____	120
8.2.1. Noțiune _____	120
8.2.2. Clasificare _____	120
8.2.2.1. <i>Condiție suspensivă și condiție rezolutorie</i> _____	120
8.2.2.2. <i>Condiție cazuală, condiție mixtă și condiție potestativă</i> _____	120
8.2.2.3. <i>Condiție pozitivă și condiție negativă</i> _____	122
8.2.2.4. <i>Condiție posibilă și condiție imposibilă</i> _____	123
8.2.2.5. <i>Condiție licită și morală și condiție ilicită sau imorală</i> _____	123
8.2.3. Efectele condiției _____	124
8.2.3.1. <i>Aspecte generale</i> _____	124
8.2.3.2. <i>Efectele condiției suspensive</i> _____	124
8.2.3.3. <i>Efectele condiției rezolutorii</i> _____	126
8.2.4. Comparație între termen și condiție _____	127

8.3. Sarcina _____	127
8.3.1. Noțiune _____	127
8.3.2. Clasificare _____	127
8.3.3. Efecte _____	128
8.3.4. Comparație între condiție și sarcină _____	129
IV. EFECTELE ACTULUI JURIDIC CIVIL _____	130
1. Considerații generale privind efectele actului juridic civil _____	130
1.1. Noțiunea de efecte ale actului juridic civil _____	130
1.2. Determinarea efectelor actului juridic civil _____	130
1.3. Noțiunea și enumerarea principiilor efectelor actului juridic civil _____	132
2. Principiile efectelor actului juridic civil _____	132
2.1. Principiul forței obligatorii (<i>pacta sunt servanda</i>) _____	132
2.1.1. Noțiune și justificare _____	132
2.1.2. Excepțiile de la principiul forței obligatorii _____	133
2.1.2.1. <i>Considerații generale</i> _____	133
2.1.2.2. <i>Cazuri de restrângere a forței obligatorii</i> _____	133
2.1.2.3. <i>Cazuri de extindere a forței obligatorii</i> _____	135
2.1.2.4. <i>Prevederea de către lege a posibilității modificării unilaterale a contractului</i> _____	136
2.1.2.5. <i>Revizuirea efectelor actelor juridice ca urmare a ruperii echilibrului contractual (impreviziunea)</i> _____	136
2.1.2.6. <i>Revizuirea condițiilor și a sarcinilor în materia liberalităților</i> _____	138
2.1.3. Situații care nu constituie excepții de la principiul forței obligatorii _____	139
2.2. Irevocabilitatea efectelor actului juridic civil _____	140
2.2.1. Noțiune și justificare _____	140
2.2.2. Excepții de la irevocabilitatea efectelor actului juridic civil _____	140
2.2.2.1. <i>Considerații generale</i> _____	140
2.2.2.2. <i>Excepții de la irevocabilitatea actelor juridice civile bilaterale sau plurilaterale</i> _____	140
2.2.2.3. <i>Excepții de la irevocabilitatea actelor juridice civile unilaterale</i> _____	143
2.2.2.4. <i>Denunțarea unilaterală</i> _____	143
2.2.3. Situații care nu constituie excepții de la irevocabilitate _____	144
2.3. Principiul relativității efectelor actului juridic civil _____	145
2.3.1. Noțiune și justificare _____	145
2.3.2. Principiul relativității și opozabilitatea față de terți a actului juridic _____	145
2.3.2.1. <i>Corelația dintre relativitate și opozabilitate</i> _____	145
2.3.2.2. <i>Distincția dintre relativitatea și opozabilitatea față de terți a actului juridic</i> _____	146
2.3.3. Noțiunile de parte, terț și având-cauză. Categoriile de avânzi-cauză _____	146
2.3.4. Excepții de la principiul relativității efectelor actului juridic civil _____	149
2.3.4.1. <i>Considerații generale</i> _____	149

2.3.4.2. Categoriile de excepții de la principiul relativității efectelor actului juridic	150
2.3.5. Excepții de la opozabilitatea actului juridic civil	153
V. NULITATEA ACTULUI JURIDIC CIVIL	153
1. Noțiuni generale	153
1.1. Definiția și trăsăturile nulității	153
1.2. Funcțiile nulității	155
1.3. Delimitarea nulității de alte sancțiuni de drept civil (alte cauze de ineficacitate)	155
1.3.1. Nulitatea și rezoluțiunea	155
1.3.2. Nulitatea și rezilierea	156
1.3.3. Nulitatea și caducitatea	157
1.3.4. Nulitatea și revocarea	158
1.3.5. Nulitatea și inopozabilitatea	159
1.3.6. Nulitatea și reducțiunea	160
1.4. Clasificarea nulităților actului juridic civil	161
1.4.1. Nulitatea relativă și nulitatea absolută	161
1.4.2. Nulitatea totală și nulitatea parțială	162
1.4.3. Nulitatea expresă și nulitatea virtuală	163
1.4.4. Nulități de fond și nulități de formă	163
1.4.5. Nulități judiciare, nulități amiabile și nulități de drept. Clauzele considerate nescrise	164
2. Cauzele de nulitate	169
2.1. Precizări introductive	169
2.2. Cauzele de nulitate absolută	170
2.3. Cauzele de nulitate relativă	173
3. Regimul juridic al nulității	174
3.1. Precizări introductive	174
3.2. Regimul juridic al nulității relative	175
3.2.1. Enumerarea regulilor care guvernează regimul juridic al nulității relative	175
3.2.2. Nulitatea relativă poate fi invocată, în principiu, numai de persoana interesată	175
3.2.3. Nulitatea relativă este prescriptibilă pe cale de acțiune și, ca regulă, imprescriptibilă pe cale de excepție	176
3.2.4. Nulitatea relativă poate fi acoperită prin confirmare expresă ori tacită	177
3.3. Regimul juridic al nulității absolute	179
3.3.1. Enumerarea regulilor care guvernează regimul juridic al nulității absolute	179
3.3.2. Nulitatea absolută poate fi invocată de oricine are interes, de instanță, de procuror sau de alte organe prevăzute de lege	180
3.3.3. Nulitatea absolută este imprescriptibilă extinctiv	181
3.3.4. Nulitatea absolută, în principiu, nu poate fi acoperită prin confirmare	181

3.4. Tabel recapitulativ privind regimul juridic al nulității	182
4. Efectele nulității	183
4.1. Considerații generale	183
4.1.1. Noțiunea de efecte ale nulității	183
4.1.2. Enumerarea principiilor efectelor nulității	184
4.2. Principiul retroactivității efectelor nulității	185
4.3. Principiul restabilirii situației anterioare prin restituirea prestațiilor (<i>restitutio in integrum</i>)	186
4.3.1. Noțiune și excepții	186
4.3.2. Modalități de restituire	188
4.3.2.1. Principiile care operează în materia restituirii	188
4.3.2.2. Reguli privind restituirea prin echivalent în ipotezele vizate de art. 1641-1646 C.civ.	189
4.4. Principiul desființării actului subsecvent ca urmare a anulării actului inițial (<i>resoluto iure dantis, resolvitur ius accipientis</i>)	190
4.5. Cazuri care înlătură principiul <i>quod nullum est, nullum producit effectum</i>	193
4.5.1. Precizări prealabile	193
4.5.2. Conversiunea actului juridic	193
4.5.3. <i>Error communis facit ius</i>	195
4.5.4. Principiul răspunderii civile delictuale	195
PARTEA A II-A. PARTICULARITĂȚI ALE CONTRACTULUI CA IZVOR DE OBLIGAȚII	197
I. ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR	197
1. Considerații generale	197
2. Reguli privind încheierea contractului	197
3. Negocierile precontractuale	197
4. Oferta de a contracta	198
4.1. Considerații generale	198
4.2. Cerințele propunerii pentru a constitui o ofertă de a contracta	198
4.2.1. Să fie o manifestare de voință reală, nevicată, făcută cu intenția de a produce efecte juridice	198
4.2.2. Să fie precisă și completă	199
4.3. Clasificarea ofertei	199
4.4. Tipologia ofertei de a contracta. Efecte juridice	199
4.5. Revocarea ofertei și retragerea ofertei	201
4.6. Oferta de a contracta și antecontractul	201
5. Acceptarea ofertei	202
6. Momentul și locul încheierii contractului	203
6.1. Momentul încheierii contractului	203

6.2. Locul încheierii contractului _____	204
II. PACTUL DE OPȚIUNE ȘI PROMISIUNEA DE A CONTRACTA _____	204
1. Pactul de opțiune _____	204
2. Promisiunea de a contracta _____	205
III. PARTICULARITĂȚI PRIVIND EFECTELE CONTRACTELOR _____	209
1. Excepții de la principiul relativității efectelor contractelor _____	209
1.1. Stipulația pentru altul _____	209
1.2. Promisiunea faptei altuia _____	211
1.3. Cesiunea contractului _____	212
1.3.1. Considerații generale _____	212
1.3.2. Condițiile cesiunii contractului _____	212
1.3.3. Efectele cesiunii contractului _____	213
2. Excepții de la principiul opozabilității efectelor contractului _____	215
2.1. Simulația _____	215
2.1.1. Considerații generale _____	215
2.1.2. Formele simulației _____	216
2.1.3. Efectele simulației _____	217
2.1.3.1. <i>Efectele generale ale simulației</i> _____	217
2.1.3.2. <i>Efectele simulației față de părți și terți</i> _____	219
2.1.4. Acțiunea în simulație _____	221
2.2. Creditorii chirografari _____	222
IV. RISCUL CONTRACTULUI _____	223
FIȘA NR. 4. PRESCRIPTIA EXTINGTIVĂ _____	225
I. CONSIDERAȚII GENERALE REFERITOARE LA PRESCRIPTIA EXTINGTIVĂ _____	225
1. Definiția, natura juridică și reglementarea prescripției extinctive _____	225
2. Invocarea prescripției extinctive _____	227
3. Efectul prescripției extinctive _____	228
3.1. Noțiune și consecințe _____	228
3.2. Principiile efectului prescripției extinctive _____	230
4. Delimitarea prescripției extinctive de alte instituții _____	232
4.1. Prescripția extinctivă și uzucapiunea _____	232
4.2. Prescripția extinctivă și termenul, ca modalitate a actului juridic _____	233
II. DOMENIUL DE APLICARE AL PRESCRIPTIEI EXTINGTIVE _____	233
1. Noțiune _____	233
2. Domeniul prescripției extinctive în cadrul drepturilor patrimoniale _____	234
2.1. Prescripția extinctivă și drepturile de creanță _____	234
2.2. Prescripția extinctivă și drepturile reale accesorii _____	234

2.3. Prescripția extinctivă și drepturile reale principale _____	235
3. Domeniul prescripției în cadrul drepturilor nepatrimoniale _____	236
3.1. Principiul imprescriptibilității drepturilor nepatrimoniale _____	236
3.2. Excepții de la principiul imprescriptibilității drepturilor nepatrimoniale _____	236
4. Probleme speciale referitoare la domeniul prescripției extinctive _____	237
4.1. Valorificarea dreptului subiectiv civil pe calea excepției (a apărării de fond) _____	237
4.2. Acțiunea în constatare _____	239
4.3. Acțiunile mixte _____	239
4.4. Dualitatea de acțiuni _____	239
4.5. Drepturile potestative (secundare) _____	241
4.6. Acțiunea în repararea (compensarea) prejudiciului moral _____	241
4.7. Acțiunea în restituirea prestațiilor executate în baza unui act juridic civil desființat, desfăcut sau ale cărui obligații au devenit imposibil de executat _____	242
4.8. Acțiunea în restituire întemeiată pe plata nedatorată și alte acțiuni în restituire _____	243
4.9. Acțiunile în materie succesorală _____	243
4.10. Acțiunile în materie de carte funciară _____	246
4.11. Alte acțiuni în justiție _____	247
III. TERMENELE DE PRESCRIPTIE EXTINGTIVĂ _____	249
1. Noțiune și clasificare _____	249
2. Termenul general de prescripție extinctivă _____	250
3. Termene speciale de prescripție extinctivă _____	251
IV. CURSUL PRESCRIPTIEI EXTINGTIVE _____	253
1. Începutul prescripției extinctive _____	253
1.1. Regula generală privind începutul prescripției extinctive _____	253
1.2. Reguli speciale privind începutul prescripției extinctive _____	254
1.2.1. Ipoteza dreptului la acțiunea în executarea obligației de a da sau de a face _____	254
1.2.2. Ipoteza dreptului la acțiunea în restituirea prestațiilor _____	255
1.2.3. Ipoteza dreptului la acțiunea în executarea prestațiilor succesive _____	255
1.2.4. Ipoteza dreptului la acțiunea în materia asigurărilor contractuale _____	255
1.2.5. Ipoteza dreptului la acțiunea în repararea pagubei cauzate printr-o faptă ilicită și cazuri asimilate _____	256
1.2.6. Ipoteza dreptului la acțiunea în anularea actului juridic _____	257
1.2.7. Ipoteza dreptului la acțiunea în răspundere pentru vicii aparente _____	260
1.2.8. Ipoteza dreptului la acțiunea în răspundere pentru vicii ascunse _____	260
1.2.9. Alte reguli speciale privind începutul prescripției extinctive _____	262
2. Suspendarea prescripției extinctive _____	265
2.1. Noțiune. Justificare _____	265

2.2. Cauze de suspendare a cursului prescripției extinctive _____	265
2.2.1. Cauze generale de suspendare a cursului prescripției extinctive _____	265
2.2.2. Cauze speciale de suspendare a cursului prescripției extinctive _____	268
2.3. Efectele suspendării prescripției _____	269
2.3.1. Efectul general _____	269
2.3.2. Efectul special _____	270
2.3.3. Beneficiul și extinderea efectului suspendării _____	270
3. Întreruperea prescripției extinctive _____	271
3.1. Noțiune. Justificare _____	271
3.2. Cauzele de întrerupere a prescripției _____	272
3.3. Efectele întreruperii prescripției _____	276
3.4. Beneficiul și extinderea efectului întreruperii _____	278
4. Repunerea în termenul de prescripție _____	278
4.1. Noțiune și justificare _____	278
4.2. Domeniul repunerii în termenul de prescripție extintivă _____	279
4.3. Termenul pentru repunerea în termenul de prescripție extintivă _____	279
4.4. Efectul repunerii în termen _____	280
V. ÎMPLINIREA PRESCRIPTIEI EXTINGTIVE _____	280
1. Precizări prealabile _____	280
2. Regulile de stabilire a momentului împlinirii prescripției extinctive _____	281
FIȘA NR. 5. DECĂDEREA _____	283
I. NOȚIUNE. CLASIFICAREA TERMENELOR DE DECĂDERE _____	283
1. Noțiunea de decădere _____	283
2. Clasificarea termenelor de decădere _____	283
II. DOMENIUL DE APLICARE AL DECĂDERII _____	284
III. REGIMUL JURIDIC AL TERMENELOR DE DECĂDERE _____	287
IV. EFECTELE DECĂDERII _____	289
V. COMPARAȚIE ÎNTRE PRESCRIPTIA EXTINGTIVĂ ȘI DECĂDERE _____	290
PERSOANELE _____	293
FIȘA NR. 6. PERSOANA FIZICĂ _____	295
I. CAPACITATEA CIVILĂ A PERSOANEI FIZICE _____	295
1. Considerații generale _____	295
2. Capacitatea de folosință a persoanei fizice _____	298
2.1. Noțiunea și caracterele juridice ale capacității de folosință a persoanei fizice _____	298
2.2. Începutul capacității de folosință a persoanei fizice _____	298

2.3. Conținutul capacității de folosință a persoanei fizice _____	299
2.4. Sfârșitul capacității de folosință a persoanei fizice _____	300
2.4.1. Determinarea momentului încetării capacității de folosință a persoanei fizice _____	300
2.4.2. Declararea judecătorească a morții _____	300
3. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice _____	305
3.1. Noțiunea și caracterele juridice ale capacității de exercițiu a persoanei fizice _____	305
3.2. Situații juridice privind capacitatea de exercițiu a persoanei fizice _____	306
II. OCROTIREA PERSOANEI FIZICE PRIN MIJLOACE DE DREPT CIVIL _____	313
1. Considerații generale _____	313
2. Ocrotirea minorului _____	315
2.1. Ocrotirea minorului prin autoritatea părintească _____	315
2.2. Tutela minorului _____	316
2.3. Curatela minorului _____	331
3. Ocrotirea bolnavului psihic prin interdicția judecătorească _____	333
3.1. Noțiune. Delimitare _____	333
3.2. Condiții de fond _____	334
3.3. Procedura punerii sub interdicție _____	335
3.4. Efectele punerii sub interdicție _____	338
3.5. Ridicarea interdicției judecătorești _____	340
3.6. Comparație între tutela interzisului și tutela minorului sub 14 ani _____	341
4. Ocrotirea persoanei fizice cu capacitate de exercițiu deplină, aflată în situații deosebite _____	343
4.1. Curatela persoanei fizice cu capacitate de exercițiu deplină, aflată în situații speciale _____	343
4.2. Asistarea anumitor persoane fizice cu capacitate deplină de exercițiu la încheierea anumitor acte juridice _____	346
FIȘA NR. 7. PERSOANA JURIDICĂ. PROFESIONISTUL ȘI ÎNTREPRINDEREA _____	348
I. PERSOANA JURIDICĂ _____	348
1. Considerații generale _____	348
1.1. Noțiune, enumerare și clasificare _____	348
1.2. Elemente constitutive _____	350
2. Înființarea persoanei juridice _____	352
2.1. Moduri de înființare _____	352
2.2. Durata persoanei juridice _____	353
2.3. Înregistrarea persoanei juridice _____	353
2.4. Nulitatea persoanei juridice _____	354
2.4.1. Cazurile și regimul juridic al nulității absolute _____	354
2.4.2. Cazurile și regimul juridic al nulității relative _____	354
2.4.3. Particularități privind nulitatea persoanelor juridice _____	355

2.4.4. Efectele nulității	356
3. Capacitatea de folosință a persoanei juridice	356
3.1. Noțiunea și caracterele juridice ale capacității de folosință a persoanei juridice	356
3.2. Începutul capacității de folosință a persoanei juridice	357
3.3. Conținutul capacității de folosință a persoanei juridice	357
3.4. Sfârșitul capacității de folosință a persoanei juridice	358
4. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice	359
4.1. Noțiunea de capacitate de exercițiu a persoanei juridice	359
4.2. Începutul capacității de exercițiu a persoanei juridice	359
4.3. Conținutul capacității de exercițiu a persoanei juridice	359
4.4. Sfârșitul capacității de exercițiu a persoanei juridice	360
5. Funcționarea persoanei juridice	360
5.1. Considerații generale	360
5.2. Acțiunea în anularea actelor emise de organele persoanei juridice	361
5.3. Răspunderea pentru acte juridice	362
5.4. Răspunderea pentru fapte juridice	363
5.4.1. Persoane juridice de drept privat	363
5.4.2. Persoane juridice de drept public	363
5.5. Independența patrimonială	363
5.6. Răspunderea membrilor organelor persoanei juridice	364
6. Identificarea persoanei juridice. Atribute de identificare	364
7. Reorganizarea persoanei juridice	367
7.1. Noțiune	367
7.2. Moduri de reorganizare	367
7.2.1. Fuziunea persoanei juridice	368
7.2.2. Divizarea persoanei juridice	368
7.2.3. Transformarea persoanei juridice	370
7.3. Efecte comune tuturor formelor de reorganizare a persoanei juridice	370
7.4. Opoziții împotriva actelor prin care s-a hotărât reorganizarea	371
8. Încetarea persoanei juridice	371
8.1. Enumerarea modurilor de încetare a persoanei juridice	371
8.2. Dizolvarea persoanei juridice	372
8.2.1. Noțiune	372
8.2.2. Cazuri de dizolvare	372
8.2.3. Efectele dizolvării	372
8.3. Comparație între dizolvare și reorganizare	374
8.4. Încetarea anumitor persoane juridice	374
8.5. Data încetării personalității juridice	374

II. PROFESIONISTUL ȘI ÎNTREPRINDEREA _____	374
1. Principiul _____	374
2. Profesionistul _____	375
3. Întreprinderea _____	378
FAMILIA _____	381
FIȘA NR. 8. DESFACEREA CĂSĂTORIEI _____	383
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	383
II. CAZURILE DE DIVORȚ _____	383
1. Cazurile și motivele de divorț. Enumerare _____	383
2. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară _____	384
2.1. Condiții _____	384
2.2. Cererea de divorț _____	385
3. Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă _____	386
4. Divorțul prin acordul soților prin procedură notarială _____	388
5. Divorțul din culpă _____	390
5.1. Enumerarea cazurilor de divorț din culpă _____	390
5.2. Divorțul pentru motive temeinice, întemeiat pe art. 373 lit. b) C.civ. _____	391
5.3. Divorțul pentru separarea în fapt îndelungată _____	392
6. Divorțul din cauza stării de sănătate a unui soț _____	392
III. EFECTELE DIVORȚULUI _____	393
1. Data desfacerii căsătoriei _____	393
2. Efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soți _____	394
3. Efectele divorțului cu privire la raporturile patrimoniale dintre soți _____	394
3.1. Categoriile de efecte _____	394
3.2. Efecte cu privire la regimul matrimonial _____	395
3.3. Dreptul la despăgubiri _____	396
3.4. Obligația de întreținere între foștii soți _____	397
3.5. Prestația compensatorie _____	398
4. Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți și copiii lor minori _____	400
4.1. Considerații generale _____	400
4.2. Exercițarea autorității părintești _____	401
4.3. Stabilirea locuinței copilului după divorț _____	401
4.4. Stabilirea contribuției părinților la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională a copilului _____	402
4.5. Modificarea măsurilor luate cu privire la copil _____	403

FIȘA NR. 9. FILIAȚIA	404
I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE	404
II. DISPOZIȚII GENERALE PRIVIND STABILIREA FILIAȚIEI. PREZUMȚIA DE PATERNITATE	404
1. Clasificarea filiației	404
2. Modurile de stabilire a filiației	405
3. Dovada filiației	405
4. Posesia de stat (folosirea stării civile)	405
5. Prezumția de paternitate	407
6. Timpul legal al concepțiunii	408
III. RECUNOAȘTEREA COPILULUI	408
1. Noțiuni și caractere juridice	408
2. Felurile recunoașterii	409
3. Nulitatea recunoașterii	410
4. Contestarea recunoașterii	410
IV. ACȚIUNILE PRIVIND FILIAȚIA	411
1. Dispoziții comune privind acțiunile referitoare la filiație	411
2. Contestarea filiației	414
3. Acțiunea în stabilirea filiației față de mamă (în stabilirea maternității)	415
4. Acțiunea în stabilirea filiației față de tatăl din afara căsătoriei (în stabilirea paternității din afara căsătoriei)	416
5. Acțiunile privind filiația față de tatăl din căsătorie. Acțiunea în tăgada paternității	418
5.1. Considerații introductive	418
5.2. Trăsături specifice acțiunii în tăgada paternității, în funcție de titularul ei	418
FIȘA NR. 10. OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE	422
I. NOȚIUNE ȘI CARACTERE JURIDICE	422
II. PERSOANELE ÎNTRE CARE EXISTĂ OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE ȘI ORDINEA ÎN CARE ACEASTA SE DATOREAZĂ	423
1. Persoanele între care există obligația de întreținere	423
2. Ordinea în care se datorează obligația de întreținere	424
3. Particularități ale obligației de întreținere	425
III. CONDIȚIILE OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE	426
IV. STABILIREA ȘI EXECUTAREA OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE	428
FIȘA NR. 11. AUTORITATEA PĂRINTEASCĂ	433
I. NOȚIUNE. DURATA ȘI EXERCITAREA AUTORITĂȚII PĂRINTEȘTI	433
II. DREPTURILE ȘI ÎNDATORIRILE PĂRINTEȘTI	434

III. MODUL DE EXERCITARE A AUTORITĂȚII PĂRINTEȘTI _____	439
1. Regula și excepția _____	439
2. Exercițarea autorității părintești în caz de divorț sau în cazul copilului din afara căsătoriei, a cărui filiație a fost stabilită față de părinți _____	439
IV. DECĂDEREA DIN EXERCIȚIUL DREPTURILOR PĂRINTEȘTI _____	440
DREPTURILE REALE PRINCIPALE _____	443
FIȘA NR. 12. PATRIMONIUL _____	445
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	445
II. ELEMENTELE PATRIMONIULUI _____	445
1. Activul patrimonial _____	445
2. Pasivul patrimonial _____	446
III. CARACTERELE JURIDICE ALE PATRIMONIULUI _____	446
1. Este o universalitate juridică _____	446
2. Orice persoană are un patrimoniu _____	447
3. Este unic _____	447
4. Este divizibil _____	447
5. Este intransmisibil _____	449
IV. FUNCȚIILE PATRIMONIULUI _____	450
1. Constituie garanția comună a creditorilor chirografari _____	450
2. Explică și permite subrogația reală cu titlu universal _____	450
3. Explică și permite transmisiunea universală și transmisiunea cu titlu universal _____	452
FIȘA NR. 13. DREPTUL DE PROPRIETATE _____	454
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	454
II. DREPTUL DE PROPRIETATE PRIVATĂ _____	454
1. Noțiune _____	454
2. Titulari. Obiect. Moduri de dobândire _____	454
3. Conținutul juridic al dreptului de proprietate privată _____	456
3.1. Noțiune. Atributele dreptului de proprietate privată _____	456
3.2. Caracterele juridice ale dreptului de proprietate privată _____	457
4. Limitele exercitării dreptului de proprietate privată _____	458
4.1. Considerații generale. Categorii de limite _____	458
4.2. Limite legale de interes privat stabilite de Codul civil _____	459
4.2.1. Limite referitoare la folosirea apelor _____	459
4.2.2. Picătura streșinii _____	461
4.2.3. Distanța și lucrările intermediare cerute pentru anumite construcții, lucrări și plantații _____	461

4.2.4. Limite privind vederea asupra proprietății vecinului _____	461
4.2.5. Limite referitoare la dreptul de trecere _____	462
4.2.5.1. <i>Considerații generale</i> _____	462
4.2.5.2. <i>Caracterele juridice ale dreptului de trecere</i> _____	463
4.2.5.3. <i>Acțiunea în justiție prin care se cere recunoașterea unui drept de trecere</i> _____	463
4.2.5.4. <i>Dreptul la despăgubire. Acțiunea în despăgubire</i> _____	464
4.2.5.5. <i>Stingerea dreptului de trecere</i> _____	465
4.2.5.6. <i>Problema răscumpărării dreptului de trecere</i> _____	465
4.3. Alte limite legale de interes privat/public stabilite de Codul civil _____	466
4.4. Limite convenționale (voluntare) _____	467
4.4.1. Clauza de inalienabilitate _____	467
4.4.1.1. <i>Considerații generale</i> _____	467
4.4.1.2. <i>Clauza de inalienabilitate expresă și clauza de inalienabilitate implicită</i> _____	468
4.4.1.3. <i>Invocarea clauzei de inalienabilitate</i> _____	469
4.4.1.4. <i>Condițiile speciale de valabilitate</i> _____	469
4.4.1.5. <i>Opozabilitatea clauzei de inalienabilitate</i> _____	470
4.4.1.6. <i>Efectele clauzei de inalienabilitate</i> _____	470
4.4.1.7. <i>Sanctiunea nerespectării clauzei de inalienabilitate</i> _____	471
4.4.1.8. <i>Încetarea efectelor clauzei de inalienabilitate înainte de împlinirea termenului</i> _____	471
5. Regimul juridic al imobilelor proprietate privată _____	472
5.1. Realizarea și desființarea construcțiilor _____	472
5.1.1. <i>Considerații generale</i> _____	472
5.1.2. <i>Amenajarea teritoriului</i> _____	472
5.1.2.1. <i>Considerații generale</i> _____	472
5.1.2.2. <i>Urbanismul</i> _____	473
5.2. <i>Înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate asupra construcțiilor</i> _____	485
5.3. <i>Circulația juridică a imobilelor proprietate privată</i> _____	486
5.3.1. <i>Reguli generale</i> _____	486
5.3.2. <i>Reguli privind dobândirea dreptului de proprietate asupra imobilelor situate în România de către persoanele fizice sau juridice străine și apatrizi</i> _____	487
5.3.3. <i>Forma ad validitatem a actelor juridice de înstrăinare a imobilelor și înscrierea acestora în cartea funciară</i> _____	489
5.3.4. <i>Cerințe speciale privind înstrăinarea imobilelor</i> _____	489
5.3.5. <i>Dreptul de preempțiune (drept prioritar la cumpărare)</i> _____	492
5.3.5.1. <i>Noțiune. Reguli generale</i> _____	492
5.3.5.2. <i>Preempțiunea reglementată prin legi (norme juridice) speciale</i> _____	492

III. DREPTUL DE PROPRIETATE PUBLICĂ _____	493
1. Noțiune _____	493
2. Titularii dreptului de proprietate publică _____	494
2.1. Titularii dreptului de proprietate publică. Enumerare _____	494
2.2. Subiectele de drept care exercită dreptul de proprietate publică (drepturile reale corespunzătoare proprietății publice) _____	494
3. Obiectul dreptului de proprietate publică _____	494
3.1. Criterii de apartenență la domeniul public _____	494
3.2. Principalele reglementări privind bunurile proprietate publică _____	494
3.3. Regimul juridic al unor categorii de bunuri proprietate publică _____	496
3.4. Delimitarea domeniului public național, județean și local. Criterii. Transferul bunurilor _____	496
4. Caracterele juridice specifice dreptului de proprietate publică _____	497
5. Modurile de dobândire a dreptului de proprietate publică _____	497
5.1. Exproprierea pentru cauză de utilitate publică _____	498
5.1.1. Considerații generale _____	498
5.1.2. Exproprierea în sistemul Legii nr. 33/1994 _____	499
5.1.2.1. <i>Declararea utilității publice</i> _____	500
5.1.2.2. <i>Măsurile premergătoare exproprierii</i> _____	502
5.1.2.3. <i>Exproprierea propriu-zisă și stabilirea despăgubirilor</i> _____	503
5.1.3. Exproprierea în sistemul Legii nr. 255/2010 _____	507
6. Exercițarea dreptului de proprietate publică _____	517
6.1. Considerații generale _____	517
6.2. Dreptul de administrare _____	519
6.2.1. Titularii și caracterele dreptului de administrare _____	519
6.2.2. Natura juridică a dreptului de administrare _____	520
6.2.2.1. <i>Categoriile de raporturi juridice</i> _____	520
6.2.2.2. <i>Natura juridică mixtă și conținutul juridic al dreptului de administrare</i> _____	521
6.2.3. Încetarea dreptului de administrare _____	523
6.3. Concesionarea bunurilor proprietate publică _____	523
6.3.1. Noțiunea și definiția legală a contractului de concesiune _____	523
6.3.2. Stabilirea cadrului juridic incident _____	524
6.3.3. Particularități privind contractul de concesiune _____	524
6.3.4. Acțiunile în justiție _____	529
6.4. Închirierea bunurilor proprietate publică _____	529
6.5. Dreptul de folosință gratuită _____	531
7. Încetarea dreptului de proprietate publică _____	532

FIȘA NR. 14. MODALITĂȚILE JURIDICE ALE DREPTULUI DE PROPRIETATE PRIVATĂ	534
I. CONSIDERAȚII GENERALE	534
II. PROPRIETATEA COMUNĂ	534
1. Noțiunea și formele proprietății comune	534
2. Dreptul de proprietate comună pe cote-părți (coproprietatea)	535
2.1. Noțiune și caractere juridice. Clasificare. Prezumția de coproprietate	535
2.2. Coproprietatea obișnuită	535
2.2.1. Noțiune. Izvoare. Titulari. Prezumția de egalitate a cotelor-părți	535
2.2.2. Exercițarea posesiei asupra bunului aflat în coproprietate	536
2.2.3. Drepturile coproprietarilor cu privire la întregul bun	537
2.2.3.1. <i>Actele materiale (actele privind exercițarea atributului folosinței)</i>	537
2.2.3.2. <i>Actele juridice</i>	538
2.2.4. Contractul de administrare a coproprietății	540
2.2.5. Drepturile coproprietarilor cu privire la cota-parte proprie din drept	541
2.2.6. Acțiunile în justiție	541
2.2.7. Obligațiile coproprietarilor	543
2.2.8. Încetarea coproprietății obișnuite	544
2.3. Coproprietatea forțată	544
2.3.1. Noțiune și obiect	544
2.3.2. Drepturile și obligațiile coproprietarilor	545
2.3.3. Coproprietatea asupra părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente având proprietari diferiți	546
2.3.3.1. <i>Noțiune</i>	546
2.3.3.2. <i>Exercițarea dreptului de folosință</i>	546
2.3.3.3. <i>Situația distrugerii clădirii</i>	549
2.3.3.4. <i>Încetarea destinației de folosință comună</i>	549
2.3.4. Coproprietatea asupra despărțiturilor comune	550
2.3.4.1. <i>Noțiune. Prezumția de comunitate</i>	550
2.3.4.2. <i>Reguli privind despărțiturile comune</i>	551
2.3.5. Coproprietatea asupra bunurilor care constituie amintiri de familie	552
3. Proprietatea comună în devălmășie	552
4. Partajul	553
4.1. Noțiune. Enumerarea felurilor partajului	553
4.2. Formele de coproprietate în care partajul se poate realiza	553
4.3. Felurile partajului. Forma actului în care partajul se poate realiza	554
4.4. Imprescriptibilitatea partajului	555
4.5. Suspendarea partajului	555

4.6. Modurile de împărțire _____	556
4.6.1. Reguli procedurale privind modurile de împărțire _____	556
4.6.2. Reguli privind partajul judiciar _____	556
4.7. Stingerea datoriilor și situația creditorilor _____	557
4.7.1. Stingerea datoriilor născute în legătură cu bunul comun _____	557
4.7.2. Executarea silită privitoare la bunul comun. Drepturile creditorilor _____	557
4.8. Efectele partajului _____	558
III. PROPRIETATEA PERIODICĂ, PROPRIETATEA REZOLUBILĂ ȘI PROPRIETATEA ANULABILĂ _____	561
1. Proprietatea periodică _____	561
2. Proprietatea rezolubilă _____	563
3. Proprietatea anulabilă _____	563
FIȘA NR. 15. ACȚIUNEA ÎN REVENDICARE _____	565
I. ASPECTE GENERALE _____	565
1. Noțiune și caractere juridice _____	565
2. Delimitarea acțiunii în revendicare de alte acțiuni _____	566
2.1. Acțiunea în revendicare și acțiunea posesorie _____	566
2.2. Acțiunea în revendicare și acțiunea confesorie _____	567
2.3. Acțiunea în revendicare și acțiunea negatorie _____	567
2.4. Acțiunea în revendicare și acțiunea în grănițuire _____	568
2.5. Acțiunea în revendicare și acțiunea în constatare _____	569
2.6. Acțiunea în revendicare și acțiunea în evacuare _____	570
2.7. Acțiunea în revendicare și petiția de ereditate _____	571
3. Calitatea procesuală _____	572
3.1. Calitatea procesuală activă _____	572
3.2. Calitatea procesuală pasivă _____	573
3.3. Aspecte procesuale _____	575
II. ACȚIUNEA ÎN REVENDICARE IMOBILIARĂ _____	575
1. Proba dreptului de proprietate _____	575
1.1. Considerații introductive _____	575
1.2. Situații de distins în funcție de modul de dobândire a dreptului de proprietate asupra imobilului revendicat _____	576
1.3. Noțiunea de titlu în materia acțiunii în revendicare _____	577
1.4. Situații posibile _____	579
1.4.1. Precizări prelabile _____	579
1.4.2. Enumerarea ipotezelor posibile _____	581
1.4.3. Situația în care ambele părți dețin un titlu _____	581
1.4.3.1. Ambele titluri provin de la același autor _____	581

1.4.3.2. Cele două titluri provin de la autori diferiți _____	583
1.4.4. Situația în care numai una dintre părți are un titlu _____	583
1.4.5. Situația în care niciuna dintre părți nu are un titlu _____	583
2. Imprescriptibilitatea acțiunii în revendicare imobiliară _____	584
2.1. Acțiunea în revendicare imobiliară întemeiată pe dreptul de proprietate privată _____	584
2.2. Acțiunea în revendicare întemeiată pe dreptul de proprietate publică _____	584
III. ACȚIUNEA ÎN REVENDICARE MOBILIARĂ _____	584
1. Situații de distins _____	584
2. Ipoteza reglementată de art. 937 alin. (1) C.civ. _____	585
2.1. Precizări prealabile _____	585
2.2. Condiții _____	585
3. Revendicarea de la terțul dobânditor de bună-credință a bunului mobil pierdut sau furat _____	587
4. Revendicarea bunului mobil de la hoț, de la găsitorul care nu s-a conformat dispozițiilor art. 942 și urm. C.civ. sau de la terțul dobânditor de rea-credință _____	589
5. Ipoteza în care găsitorul bunului mobil s-a conformat dispozițiilor art. 942 și urm. C.civ. _____	589
IV. EFECTELE ADMITERII ACȚIUNII ÎN REVENDICARE _____	591
1. Precizări introductive _____	591
2. Efectele între părți _____	591
2.1. Restituirea lucrului _____	591
2.2. Restituirea produselor și a fructelor _____	593
2.3. Suportarea cheltuielilor făcute de către posesor cu lucrul pe care îl restituie _____	594
2.4. Dreptul de retenție _____	595
3. Opozabilitatea față de terți _____	596
FIȘA NR. 16. DEZMEMBRĂMINTELE DREPTULUI DE PROPRIETATE PRIVATĂ _____	597
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	597
1. Noțiune. Domeniu de aplicare. Caractere juridice. Enumerare _____	597
II. DREPTUL DE SUPERFICIE _____	598
1. Noțiune și caractere juridice _____	598
2. Constituirea dreptului de superficie _____	600
3. Exercițarea dreptului de superficie _____	601
3.1. Limitele și condițiile de exercitare a dreptului _____	601
3.2. Drepturile și obligațiile superficiarului și ale proprietarului terenului _____	602
3.2.1. Drepturile și obligațiile superficiarului _____	602
3.2.2. Drepturile și obligațiile proprietarului terenului _____	603
3.2.3. Prestația datorată de superficiar proprietarului terenului în cazul superficiei constituite cu titlu oneros _____	603

3.2.4. Acțiunile pe care le poate exercita superficiarul _____	603
4. Stingerea dreptului de superficie _____	604
4.1. Enumerarea cauzelor de stingere a dreptului de superficie _____	604
4.2. Cauze de stingere a dreptului de superficie _____	604
III. DREPTUL DE UZUFRACT _____	606
1. Noțiune și caractere juridice _____	606
2. Constituirea dreptului de uzufruct _____	607
2.1. Domeniul de aplicare (obiectul uzufructului). Titularul dreptului de uzufruct _____	607
2.2. Modalități de constituire _____	608
2.3. Durata uzufructului _____	609
3. Efectele uzufructului _____	610
3.1. Drepturile uzufructuarului _____	610
3.2. Obligațiile uzufructuarului _____	613
3.3. Drepturile nudului proprietar _____	616
3.4. Obligațiile nudului proprietar _____	616
4. Stingerea uzufructului _____	617
IV. DREPTUL DE UZ ȘI DREPTUL DE ABITAȚIE _____	619
1. Noțiune _____	619
2. Asemănări și deosebiri între dreptul de uz și dreptul de abitație _____	619
V. DREPTUL DE SERVITUTE _____	620
1. Noțiune și caractere juridice _____	620
2. Clasificarea servituților _____	621
3. Constituirea servituții _____	622
4. Exercițarea dreptului de servitute _____	622
4.1. Drepturile și obligațiile proprietarului fondului dominant _____	622
4.2. Drepturile și obligațiile proprietarului fondului aservit _____	623
4.3. Exercițarea servituții în caz de împărțire a fondurilor _____	624
5. Stingerea servituților _____	624
5.1. Enumerarea cauzelor de stingere _____	624
5.2. Cauzele de stingere a servituții _____	624
FIȘA NR. 17. POSESIA _____	627
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	627
1. Noțiune _____	627
2. Elementele constitutive ale posesiei _____	627
3. Delimitarea posesiei, ca stare de fapt, de alte situații juridice _____	628
3.1. Posesia, ca stare de fapt, și posesia, ca stare de drept (ca atribut al unui drept real principal) _____	628

3.2. Posesia și detenția precară _____	629
3.3. Intervertirea detenției precare în posesie _____	629
4. Dobândirea și pierderea posesiei _____	630
II. VICIILE POSESIEI _____	631
1. Precizări introductive _____	631
2. Discontinuitatea _____	632
3. Violența _____	632
4. Clandestinitatea _____	633
III. EFECTELE POSESIEI _____	633
1. Precizări introductive _____	633
2. Posesia creează o prezumție de proprietate _____	634
3. Posesia de bună-credință conduce la dobândirea fructelor produse de bunul asupra căruia se exercită _____	634
4. Acțiunile posesorii _____	636
4.1. Noțiune. Feluri de acțiuni posesorii _____	636
4.2. Acțiunea posesorie generală (acțiunea în complângere) _____	636
4.3. Acțiunea posesorie specială (acțiunea în reintegrare) _____	637
4.4. Aspecte procesuale privind acțiunile posesorii _____	637
4.5. Luarea măsurilor pentru conservarea bunului asupra căruia se exercită posesia _____	639
FIȘA NR. 18. ACCESIUNEA _____	640
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	640
II. ACCESIUNEA IMOBILIARĂ NATURALĂ _____	640
1. Noțiune _____	640
2. Cazurile de accesione imobiliară naturală prevăzute de Codul civil și regimul lor juridic _____	640
3. Natura juridică a unor termene prevăzute de Codul civil _____	642
III. ACCESIUNEA IMOBILIARĂ ARTIFICIALĂ _____	642
1. Considerații generale _____	642
2. Accesione imobiliară artificială ca prezumție de proprietate _____	643
3. Noțiunea de lucrări autonome și lucrări adăugate _____	644
4. Realizarea lucrării de către proprietarul imobilului cu materialele altei persoane _____	644
5. Realizarea unei lucrări autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia _____	645
6. Realizarea unei lucrări adăugate cu caracter durabil asupra imobilului altuia _____	647
7. Lucrările realizate parțial asupra imobilului autorului _____	649
8. Lucrările provizorii _____	649
9. Realizarea unei lucrări asupra imobilului altuia cu materialele unui terț _____	650
10. Aspecte care privesc atât pe autorul de bună-credință, cât și pe autorul de rea-credință _____	650

IV. ACCESIUNEA MOBILIARĂ _____	654
1. Noțiune _____	654
2. Confecționarea bunului mobil cu materialele altei persoane _____	654
3. Unirea a două bunuri mobile _____	654
FIȘA NR. 19. UZUCAPIUNEA _____	655
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	655
1. Noțiune și justificare _____	655
2. Bunurile care nu pot fi dobândite prin uzucapiune _____	655
3. Felurile uzucapiunii în sistemul Codului civil din 2009 _____	656
4. Posesia utilă, condiție esențială a uzucapiunii _____	656
II. UZUCAPIUNEA IMOBILIARĂ EXTRATABULARĂ _____	657
III. UZUCAPIUNEA IMOBILIARĂ TABULARĂ _____	659
IV. UZUCAPIUNEA MOBILIARĂ _____	659
V. ASPECTE COMUNE UZUCAPIUNII EXTRATABULARE, TABULARE ȘI MOBILIARE _____	660
1. Joncțiunea posesiilor _____	660
2. Calculul termenului uzucapiunii _____	661
VI. INVOCAREA UZUCAPIUNII _____	661
1. Invocarea uzucapiunii imobiliare extratabulare _____	661
2. Invocarea uzucapiunii imobiliare tabulare _____	664
3. Invocarea uzucapiunii mobiliare _____	665
FIȘA NR. 20. PUBLICITATEA IMOBILIARĂ. ÎNSCRIERILE ÎN CARTEA FUNCİARĂ _____	666
I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND PUBLICITATEA IMOBILIARĂ ȘI CARTEA FUNCİARĂ _____	666
II. PRINCIPIILE CĂRȚII FUNCİARE _____	668
III. ÎNSCRIERILE ÎN CARTEA FUNCİARĂ _____	677
1. Noțiune și clasificare _____	677
2. Înscrierile privind obiectul material al cărții funciare _____	677
3. Înscrierile privind obiectul juridic al cărții funciare _____	678

LUCRARE COORDONATĂ DE GABRIEL BOROI

Fișe de drept civil

2. Obligațiile. Contractele. Moștenirea

Ediția a 6-a, revizuită și adăugită

*Colectivul de autori: Gabriel Boroi,
Carla Alexandra Anghelescu, Ioana Nicolae*

Editura
Stamangiu
2021

CUPRINS

OBLIGAȚIILE	1
FIȘA NR. 21. FAPTUL JURIDIC LICIT	3
I. GESTIUNEA DE AFACERI	3
1. Considerații prealabile	3
2. Condițiile gestiunii de afaceri	3
3. Efectele gestiunii de afaceri	5
3.1. Obligațiile gerantului	5
3.2. Obligațiile geratului	5
3.3. Ratificarea gestiunii	6
II. PLATA NEDATORATĂ	7
1. Considerații generale	7
2. Condițiile plății nedatorate	7
3. Efectele plății nedatorate	8
III. ÎMBOGĂȚIREA FĂRĂ JUSTĂ CAUZĂ	9
1. Considerații generale	9
2. Condiții pentru exercitarea acțiunii în restituire (<i>actio de in rem verso</i>)	10
3. Efectele îmbogățirii fără justă cauză	11
FIȘA NR. 22. RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ	13
I. CONSIDERAȚII GENERALE	13
1. Noțiune	13
2. Forme	13
II. CONDIȚIILE RĂSPUNDERII CIVILE DELICTUALE PENTRU FAPTA PROPRIE	14
1. Prejudiciul	15
1.1. Noțiune. Prejudiciul patrimonial și prejudiciul moral	15
1.2. Cerințele reparării prejudiciului	18
1.2.1. Prejudiciul să fie cert	18
1.2.2. Prejudiciul să nu fi fost reparat în prealabil de o terță persoană fizică sau juridică	19
1.3. Principiile reparării prejudiciului	20
1.3.1. Principiul posibilității reparării prejudiciului pe cale convențională	20
1.3.2. Principiul reparării integrale a prejudiciului	20
1.3.3. Principiul reparării în natură a prejudiciului	22
1.3.4. Principiul răspunderii solidare	22

1.4. Repararea prin echivalent a prejudiciului	23
1.4.1. Modalități de reparare prin echivalent a prejudiciului	23
1.4.2. Stabilirea despăgubirilor în cazul reparării prin echivalent a prejudiciului	24
2. Fapta ilicită	27
2.1. Noțiuni	27
2.2. Fapta ilicită, element distinct al răspunderii civile delictuale	28
2.3. Cauzele care înlătură caracterul ilicit al faptei prejudiciabile	29
2.3.1. Precizări introductive	29
2.3.2. Legitima apărare	29
2.3.3. Starea de necesitate	30
2.3.4. Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege sau ordinul superiorului	30
2.3.5. Divulgarea secretului comercial impusă de anumite împrejurări	31
2.3.6. Exercițarea normală a unui drept subiectiv	32
2.3.7. Consimțământul victimei	33
3. Raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu	34
4. Vinovăția	35
4.1. Noțiunea și structura vinovăției	35
4.2. Formele și modalitățile vinovăției	36
4.3. Criterii pentru stabilirea vinovăției	37
4.4. Discernământul (capacitatea delictuală)	38
4.5. Cauzele care înlătură vinovăția	39
5. Aspecte specifice privind răspunderea civilă delictuală a persoanei juridice pentru fapta sa proprie	42
5.1. Particularități privind condițiile răspunderii persoanei juridice pentru fapta proprie	42
5.2. Efectele răspunderii persoanei juridice	43
III. RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ INDIRECTĂ	43
1. Răspunderea pentru fapta altuia	43
1.1. Răspunderea pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție	43
1.1.1. Reglementare. Domeniul de aplicare	43
1.1.2. Fundamentarea răspunderii pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție	44
1.1.3. Condițiile răspunderii pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție	45
1.1.4. Efectele răspunderii pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție	46
1.1.5. Corelația dintre răspunderea părinților sau a tutorelui și răspunderea altei persoane care avea obligația de supraveghere a minorului	47
1.2. Răspunderea comitentului pentru fapta prepusului	47
1.2.1. Reglementare. Domeniul de aplicare	47
1.2.2. Condițiile răspunderii comitentului pentru fapta prepusului	49

1.2.3. Efectele răspunderii comitentului pentru fapta prepusului _____	50
1.2.3.1. Efectele răspunderii comitentului în raporturile dintre comitent și victima prejudiciului _____	50
1.2.3.2. Efectele răspunderii comitentului în raporturile dintre comitent și prepus. Regresul comitentului _____	51
1.2.4. Corelația dintre răspunderea părinților și răspunderea comitentului _____	53
2. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale sau de lucruri _____	54
2.1. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri în general _____	54
2.1.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	54
2.1.2. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri în general. Cauze exoneratoare de răspundere _____	56
2.1.3. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri în general _____	58
2.1.4. Corelația cu alte forme de răspundere _____	58
2.2. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale _____	59
2.2.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	59
2.2.2. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale. Cauzele exoneratoare de răspundere _____	60
2.2.3. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale _____	61
2.3. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin ruina edificiului _____	61
2.3.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	61
2.3.2. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate prin ruina edificiului. Cauzele exoneratoare de răspundere _____	61
2.3.3. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate prin ruina edificiului _____	62
2.4. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea din imobil a unui lucru _____	63
IV. ASPECTE PARTICULARE _____	63

FIȘA NR. 23. EXECUTAREA OBLIGAȚIILOR _____ 71

I. PLATA _____	71
1. Considerații generale _____	71
2. Subiectele plății _____	71
2.1. Persoanele care pot face plata _____	71
2.2. Persoanele care pot primi plata _____	73
3. Condițiile și obiectul plății _____	74
3.1. Condițiile plății _____	74
3.2. Obiectul plății. Obligațiile debitorului _____	75
4. Data plății _____	77
5. Locul plății _____	78

6. Suportarea cheltuielilor pentru efectuarea plății _____	78
7. Dovada plății _____	79
8. Imputația plății _____	80
9. Punerea în întârziere a creditorului _____	82
9.1. Noțiune. Cazurile de punere în întârziere a creditorului _____	82
9.2. Procedura prin care debitorul se liberează de obligație _____	83
9.3. Efectele punerii în întârziere a creditorului _____	84
II. EXECUTAREA SILITĂ A OBLIGAȚIILOR _____	85
1. Considerații prelabile _____	85
2. Executarea silită în natură _____	87
2.1. Principiul executării silite în natură _____	87
2.2. Executarea în natură a obligațiilor în funcție de obiectul lor _____	87
3. Executarea prin echivalent _____	89
3.1. Natura juridică a executării obligațiilor prin echivalent _____	89
3.2. Condițiile acordării de despăgubiri _____	90
3.3. Fapta ilicită _____	91
3.4. Prejudiciul _____	92
3.5. Raportul de cauzalitate _____	94
3.6. Vinovăția _____	94
3.7. Punerea în întârziere a debitorului _____	96
3.8. Clauzele cu privire la răspundere _____	98
3.9. Evaluarea despăgubirilor _____	99
3.9.1. Evaluarea judiciară _____	99
3.9.2. Evaluarea convențională _____	101
3.9.2.1. <i>Determinarea de către părți a întinderii prejudiciului și a cuantumului despăgubirilor înainte ca acesta să se fi produs</i> _____	101
3.9.3. Evaluarea legală _____	105
4. Rezoluțiunea _____	108
4.1. Considerații generale _____	108
4.2. Rezoluțiunea judiciară _____	109
4.2.1. Condițiile rezoluțiunii judiciare _____	109
4.3. Rezoluțiunea unilaterală _____	111
4.4. Rezoluțiunea de drept _____	112
4.5. Rezoluțiunea convențională _____	112
4.6. Efectele rezoluțiunii _____	113
5. Rezilierea _____	114
5.1. Noțiune _____	114
5.2. Comparație între rezoluțiune și reziliere _____	114

6. Cauze justificate de neexecutare a obligațiilor contractuale _____	115
6.1. Considerații generale _____	115
6.2. Excepția de neexecutare (<i>exceptio non adimpleti contractus</i>) _____	116
6.3. Imposibilitatea de executare _____	118
III. MIJLOACELE DE PROTECȚIE A DREPTURILOR CREDITORILOR _____	119
1. Creditorii chirografari _____	119
2. Măsurile conservatorii _____	120
3. Acțiunea oblică _____	120
3.1. Noțiune și caracterizare generală _____	120
3.2. Domeniul de aplicare _____	121
3.3. Condițiile exercitării acțiunii oblice _____	122
3.4. Efectele acțiunii oblice _____	123
4. Acțiunea revocatorie (pauliană) _____	124
4.1. Noțiune și domeniul de aplicare _____	124
4.2. Condițiile exercitării acțiunii revocatorii _____	124
4.3. Efectele admiterii acțiunii revocatorii _____	128
4.4. Comparație între acțiunea oblică și acțiunea revocatorie _____	129
4.5. Comparație între acțiunea în simulație și acțiunea revocatorie _____	130
FIȘA NR. 24. TRANSMISIUNEA, TRANSFORMAREA ȘI STINGEREA OBLIGAȚIILOR _____	131
I. TRANSMISIUNEA OBLIGAȚIILOR _____	131
1. Precizări prelabile _____	131
2. Cesiunea de creanță _____	131
2.1. Noțiunea și funcțiile cesiunii de creanță. Deosebiri față de cesiunea contractului _____	131
2.2. Felurile cesiunii de creanță _____	132
2.2.1. Cesiunea de creanță cu titlu oneros și cesiunea de creanță cu titlu gratuit _____	132
2.2.2. Cesiunea de creanță totală și cesiunea de creanță parțială _____	133
2.3. Condițiile cesiunii de creanță _____	133
2.3.1. Condițiile de fond ale cesiunii de creanță _____	133
2.3.1.1. <i>Obiectul cesiunii de creanță. Creanțele incensibile</i> _____	134
2.3.2. Condițiile de formă ale cesiunii de creanță _____	135
2.4. Publicitatea cesiunii de creanță _____	136
2.5. Efectele cesiunii de creanță _____	139
2.5.1. Considerații generale _____	139
2.5.2. Efectele cesiunii de creanță între părți _____	140
2.5.2.1. <i>Strămutarea dreptului de creanță</i> _____	140
2.5.2.2. <i>Obligația de garanție</i> _____	142

2.5.3. Efectele cesiunii de creanță față de terți _____	145
2.5.3.1. Efectele cesiunii de creanță față de debitorul cedat _____	145
2.5.3.2. Efectele cesiunii de creanță față de ceilalți terți _____	146
2.6. Cesiunea unei creanțe constatate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător _____	147
3. Subrogația personală _____	149
3.1. Noțiunea și felurile subrogației personale _____	149
3.2. Subrogația legală (de drept) _____	149
3.3. Subrogația convențională _____	150
3.3.1. Subrogația consimțită de creditor _____	150
3.3.2. Subrogația consimțită de debitor _____	150
3.4. Efectele subrogației personale _____	151
4. Preluarea datoriei _____	152
4.1. Considerații generale _____	152
4.2. Condițiile preluării datoriei _____	153
4.3. Efectele preluării datoriei _____	154
4.3.1. Efectele între părțile preluării datoriei _____	154
4.3.2. Efectele față de creditor _____	154
4.4. Ineficacitatea preluării de datorie _____	155
II. TRANSFORMAREA OBLIGAȚIILOR _____	156
1. Novația _____	156
1.1. Noțiunea și felurile novației _____	156
1.2. Condițiile novației _____	157
1.3. Efectele novației _____	158
III. STINGEREA OBLIGAȚIILOR _____	160
1. Considerații generale _____	160
2. Compensația _____	160
2.1. Noțiune și domeniul de aplicare _____	160
2.2. Felurile compensației _____	161
2.3. Efectele compensației _____	164
3. Confuziunea _____	166
3.1. Noțiune și domeniul de aplicare _____	166
3.2. Efectele confuziunii _____	167
3.3. Desființarea confuziunii _____	168
4. Darea în plată _____	168
4.1. Noțiunea și condițiile dării în plată _____	168
4.2. Efectele dării în plată _____	169
5. Remiterea de datorie _____	170
5.1. Noțiune _____	170

5.2. Clasificarea remiterii de datorie _____	170
5.3. Proba remiterii de datorie _____	171
5.4. Efectele remiterii de datorie _____	171
6. Imposibilitatea fortuită de executare _____	172
6.1. Noțiune și condiții _____	172
6.2. Efecte _____	173
FIȘA NR. 25. FIDEIUSIUNEA _____	174
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	174
1. Noțiune. Natura contractuală a fideiusiunii _____	174
2. Caracterele juridice ale contractului de fideiusiune _____	175
II. CONDIȚIILE DE VALABILITATE ALE CONTRACTULUI DE FIDEIUSIUNE _____	177
III. OBIECTUL FIDEIUSIUNII _____	177
IV. LIMITELE ȘI ÎNTINDEREA FIDEIUSIUNII _____	178
V. PĂRȚILE CONTRACTULUI DE FIDEIUSIUNE _____	179
1. Părțile raportului juridic de garanție personală (fideiusiune) _____	179
2. Părțile contractului de fideiusiune _____	179
VI. FELURILE FIDEIUSIUNII _____	180
1. Clasificarea fideiusiunii _____	180
2. Fideiusiunea obligatorie _____	180
3. Fideiusiunea asimilată _____	182
VII. EFECTELE FIDEIUSIUNII _____	183
1. Efecte între creditor și fideiutor _____	183
2. Efecte între debitor și fideiutor _____	186
VIII. ÎNCETAREA FIDEIUSIUNII _____	189
1. Considerații generale _____	189
2. Clasificarea modurilor de încetare a fideiusiunii _____	189
3. Stingerea fideiusiunii prin unul dintre modurile generale de stingere a obligațiilor _____	190
3.1. Moduri generale de stingere a obligației de fideiusiune _____	190
3.2. Compensația creanței _____	190
3.3. Confuziunea _____	191
3.4. Darea în plată _____	191
3.5. Novația _____	192
3.6. Remiterea de datorie _____	192
3.7. Imposibilitatea fortuită de executare _____	193
3.8. Prescripția obligației de fideiusiune și a obligației principale _____	193

4. Stingerea fideiusiunii prin unul dintre modurile specifice de stingere a obligației de fideiusiune _____	194
4.1. Liberarea fideiusorului prin fapta creditorului _____	194
4.2. Liberarea fideiusorului pentru obligațiile viitoare sau nedeterminate _____	195
4.3. Stingerea fideiusiunii prin decesul fideiusorului _____	196
4.4. Stingerea fideiusiunii la împlinirea termenului obligației principale _____	196
4.5. Stingerea fideiusiunii prin încetarea funcției deținute de către debitorul principal _____	197
4.6. Stingerea fideiusiunii în cazul preluării datoriei _____	198
FIȘA NR. 26. IPOTECA _____	199
I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND DREPTUL DE IPOTECĂ _____	199
1. Noțiune și caractere juridice _____	199
2. Operațiunile asimilate _____	201
3. Clasificarea ipotecilor _____	203
4. Obiectul ipotecii _____	204
5. Întinderea dreptului de ipotecă. Reguli generale _____	205
II. EFECTELE IPOTECII. REGULI GENERALE _____	208
1. Efectele ipotecii față de constitutorul ipotecii _____	208
2. Efectele ipotecii față de creditorul ipotekar _____	210
3. Efectele ipotecii față de terții dobânditori ai unui bun ipotecat _____	212
III. IPOTECILE CONVENȚIONALE (IMOBILIARE ȘI MOBILIARE). REGULI GENERALE _____	213
IV. IPOTECA IMOBILIARĂ _____	221
1. Constituirea ipotecii imobiliare _____	221
2. Efectele specifice ipotecilor imobiliare. Clauzele de inalienabilitate _____	227
3. Ipotecile imobiliare legale _____	228
V. IPOTECA MOBILIARĂ _____	235
1. Constituirea ipotecilor mobiliare _____	235
2. Efectele (între părți) specifice ipotecilor mobiliare _____	250
3. Perfectarea ipotecilor mobiliare _____	254
4. Publicitatea ipotecilor mobiliare _____	256
4.1. Formalitățile prin care se realizează publicitatea _____	256
4.2. Înscrierea ipotecilor mobiliare _____	258
5. Particularități privind ipotecile asupra creanțelor _____	263

VI. CONCURSUL ÎNTRE CREDITORII IPOTECARI _____	268
VII. STINGEREA IPOTECILOR _____	277
VIII. ASPECTE PARTICULARE _____	281
CONTRACTELE _____	283
FIȘA NR. 27. CONTRACTUL DE VÂNZARE _____	285
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	285
1. Noțiune _____	285
2. Caractere juridice _____	286
II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE VÂNZARE _____	288
1. Capacitatea de a contracta _____	288
1.1. Considerații generale _____	288
1.2. Incapacități speciale de a cumpăra și incapacități speciale de a vinde _____	289
1.3. Calitatea procesuală activă _____	293
2. Consimțământul _____	294
2.1. Considerații generale _____	294
2.2. Promisiunea unilaterală de vânzare sau de cumpărare și promisiunea bilaterală de vânzare (antecontractul de vânzare) _____	294
2.2.1. Noțiune _____	294
2.2.2. Aspecte comune privind promisiunea unilaterală de vânzare sau de cumpărare și promisiunea bilaterală de vânzare _____	296
2.2.3. Efecte specifice în caz de neîndeplinire a obligațiilor asumate prin promisiunea de vânzare _____	296
2.2.4. Deosebiri ale promisiunii unilaterale de vânzare sau de cumpărare și ale promisiunii bilaterale de vânzare față de contractul de vânzare _____	302
2.3. Aspecte privind arvuna și contractul de vânzare _____	303
2.4. Pactul de opțiune privind contractul de vânzare _____	304
2.5. Problema pactului de preferință _____	307
2.6. Dreptul de preempțiune _____	307
3. Obiectul contractului de vânzare _____	313
3.1. Considerații generale privind obiectul contractului și obiectul obligației _____	313
3.2. Bunul vândut _____	314
3.2.1. Condiții _____	314
3.3. Prețul _____	318
3.3.1. Condițiile prețului _____	318
III. EFECTELE CONTRACTULUI DE VÂNZARE _____	321
1. Interpretarea clauzelor contractului de vânzare _____	321

2. Obligațiile vânzătorului _____	322
2.1. Obligația de a transmite proprietatea sau dreptul vândut _____	322
2.1.1. Principiul transmiterii imediate, de drept, a dreptului de proprietate _____	322
2.1.2. Excepții de la principiul transmiterii imediate a dreptului de proprietate _____	323
2.1.3. Efectele transmiterii proprietății _____	332
2.1.4. Riscul pieririi fortuite a bunului în cazul contractului de vânzare _____	332
2.2. Obligația de a preda bunul _____	333
2.3. Obligația de a-l garanta pe cumpărător pentru evicțiune _____	340
2.3.1. Aspecte generale _____	340
2.3.2. Modalitatea în care operează garanția și răspunderea pentru evicțiune după cum evicțiunea s-a produs sau nu _____	344
2.3.3. Întinderea garanției în situația în care evicțiunea s-a produs _____	345
2.3.4. Modificarea sau înlăturarea garanției pentru evicțiune prin convenția părților _____	349
2.4. Obligația de a-l garanta pe cumpărător pentru viciile ascunse ale bunului vândut _____	350
2.4.1. Considerații generale _____	350
2.4.2. Condițiile angajării răspunderii pentru vicii ascunse. Proba _____	351
2.4.3. Distincție între viciul ascuns și eroarea esențială cu privire la caracteristicile bunului _____	353
2.4.4. Modificarea sau înlăturarea garanției pentru vicii ascunse _____	354
2.4.5. Efectele garanției vânzătorului pentru vicii ascunse _____	355
2.4.5.1. <i>Dreptul de opțiune al cumpărătorului</i> _____	355
2.4.5.2. <i>Procedura prealabilă a denunțării viciilor ascunse, pentru a se putea obține rezoluțiunea</i> _____	355
2.4.5.3. <i>Acțiunea în răspundere pentru vicii ascunse</i> _____	356
2.5. Garanția pentru buna funcționare a bunului vândut _____	358
3. Obligațiile cumpărătorului _____	360
3.1. Obligația de plată a prețului _____	360
3.1.1. Aspecte generale _____	360
3.1.2. Mijloace juridice puse la îndemâna vânzătorului în caz de neplată a prețului _____	362
3.2. Obligația cumpărătorului de a prelua bunul de la vânzător _____	364
3.3. Obligația de a suporta cheltuielile vânzării _____	365
IV. VARIETĂȚI DE VÂNZARE _____	365
1. Vânzarea cu plata prețului în rate și rezerva proprietății _____	365
2. Vânzarea unei moșteniri _____	367
3. Vânzarea cu opțiune de răscumpărare _____	369

FIȘA NR. 28. CONTRACTUL DE DONAȚIE	372
I. CONSIDERAȚII GENERALE	372
1. Noțiune și delimitări conceptuale	372
2. Caractere juridice	372
II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE DONAȚIE	374
1. Capacitatea părților	374
1.1. Aspecte generale	374
1.2. Incapacități de a dispune prin donații	375
1.3. Incapacități de a primi donații	377
2. Alte condiții de validitate, de fond	378
III. ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI DE DONAȚIE. PARTICULARITĂȚI	380
1. Încheierea contractului de donație	380
2. Particularități privind încheierea donației între persoane absente	381
3. Promisiunea de donație	383
IV. PRINCIPIUL IREVOCABILITĂȚII DONAȚIILOR	383
V. VARIETĂȚI DE DONAȚII	385
1. Donațiile simulate	385
2. Donațiile indirecte	386
3. Darul manual	388
4. Donația cu sarcină	388
VI. PARTICULARITĂȚI PRIVIND DONAȚIA ÎNTRE SOȚI ȘI DONAȚIA FĂCUTĂ VIITORILOR SOȚI	389
VII. EFECTELE DONAȚIILOR	390
1. Obligațiile donatorului	390
2. Obligațiile donatarului	391
VIII. REVOCAREA DONAȚIEI	392
1. Dispoziții comune în materia revocării donației	392
2. Revocarea donației pentru ingraturdine	392
3. Revocarea donației pentru neexecutarea sarcinii	395
FIȘA NR. 29. CONTRACTUL DE LOCAȚIUNE	397
I. CONSIDERAȚII GENERALE	397
1. Noțiune	397
2. Caractere juridice	398
II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE	399
1. Capacitatea părților	399
2. Consimțământul	400
3. Obiectul locațiunii	401
4. Durata contractului	402

5. Situația unor locațiuni succesive _____	402
6. Forma contractului de locațiune _____	403
III. EFECTELE CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	404
1. Obligațiile locatorului _____	404
2. Obligațiile locatarului _____	407
IV. SUBLOCAȚIUNEA ȘI CESIUNEA CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	411
V. ÎNCETAREA CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	412
FIȘA NR. 30. CONTRACTUL DE MANDAT _____	417
I. DISPOZIȚII COMUNE TUTUROR FELURILOR DE MANDAT _____	417
1. Noțiuni și feluri, puterea de a reprezenta _____	417
2. Caractere juridice _____	418
II. MANDATUL CU REPREZENTARE _____	419
1. Noțiune și condiții de validitate ale contractului de mandat cu reprezentare _____	419
1.1. Noțiune, forma, acceptarea și dovada mandatului _____	419
1.2. Capacitatea părților _____	420
1.3. Consimțământul părților _____	421
1.4. Cauza mandatului _____	421
1.5. Obiectul mandatului _____	422
1.6. Întinderea mandatului _____	422
1.7. Durata mandatului _____	423
2. Efectele mandatului între părți _____	423
2.1. Obligațiile mandatarului _____	423
2.2. Obligațiile mandantului _____	428
3. Efectele mandatului față de terți _____	429
4. Încetarea mandatului _____	432
4.1. Cauzele de încetare _____	432
4.2. Aspecte comune ale încetării contractului de mandat _____	435
III. MANDATUL FĂRĂ REPREZENTARE _____	435
1. Noțiune _____	435
2. Efectele mandatului fără reprezentare _____	436
IV. APLICAȚII ALE MANDATULUI FĂRĂ REPREZENTARE _____	437
1. Contractul de comision _____	437
1.1. Precizări prealabile _____	438
1.2. Noțiuni și caractere juridice _____	438
1.3. Condiții de validitate ale contractului de comision _____	439
1.4. Forma și proba contractului de comision _____	440

1.5. Efectele contractului de comision _____	440
1.5.1. Efectele contractului în raporturile dintre comitent și comisionar _____	440
1.5.1.1. <i>Obligațiile comisionarului</i> _____	440
1.5.1.2. <i>Obligațiile comitentului</i> _____	443
1.5.2. Efectele executării contractului față de terți _____	444
1.6. Încetarea contractului de comision _____	445
2. Contractul de consignație _____	445
2.1. Precizări prealabile _____	446
2.2. Noțiuni și caractere juridice _____	446
2.3. Condiții de validitate ale contractului de consignație _____	447
2.4. Efectele contractului de consignație _____	448
2.4.1. Obligațiile și drepturile consignantului _____	448
2.4.2. Obligațiile și drepturile consignatarului _____	450
2.4.3. Efectele executării contractului _____	452
2.5. Încetarea contractului de consignație _____	452
2.6. Deosebiri între contractul de consignație și contractul de comision _____	452
3. Contractul de expediție _____	453
3.1. Precizări prealabile _____	453
3.2. Noțiuni și caractere juridice _____	454
3.3. Condiții de validitate ale contractului de expediție _____	455
3.4. Efectele contractului de expediție _____	455
3.4.1. Obligațiile expeditorului _____	456
3.4.2. Răspunderea expeditorului _____	457
3.4.3. Obligațiile comitentului _____	458
3.5. Încetarea contractului de expediție _____	460
FIȘA NR. 31. CONTRACTUL DE ÎMPRUMUT _____	461
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	461
II. ÎMPRUMUTUL DE FOLOSINȚĂ (COMODATUL) _____	461
1. Considerații generale _____	461
1.1. Noțiuni _____	461
1.2. Caractere juridice _____	462
2. Condiții de validitate și dovada contractului de comodat _____	463
3. Efectele contractului _____	465
3.1. Obligațiile comodatarului _____	465
3.2. Obligațiile comodantului _____	470
4. Încetarea contractului de comodat _____	470

III. ÎMPRUMUTUL DE CONSUMAȚIE _____	471
1. Considerații generale _____	471
1.1. Noțiuni _____	471
1.2. Caractere juridice _____	471
2. Condiții de validitate și dovada contractului de împrumut de consumație _____	472
3. Efectele împrumutului de consumație _____	473
4. Împrumutul cu dobândă _____	476
4.1. Considerații generale _____	476
4.2. Dobânda _____	477
5. Încetarea contractului de împrumut de consumație _____	481
IV. COMPARAȚIE ÎNTRE ÎMPRUMUTUL DE FOLOSINȚĂ ȘI ÎMPRUMUTUL DE CONSUMAȚIE _____	481
FIȘA NR. 32. CONTRACTUL DE RENTĂ VIAGERĂ _____	483
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	483
II. CARACTERE JURIDICE _____	484
III. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE RENTĂ VIAGERĂ _____	485
IV. EFECTELE CONTRACTULUI _____	485
1. Obligațiile credentierului _____	485
2. Obligațiile debirentierului _____	486
FIȘA NR. 33. CONTRACTUL DE ÎNTREȚINERE _____	488
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	488
1. Noțiune. Părțile contractului. Durata contractului _____	488
2. Caractere juridice _____	489
II. DELIMITAREA FAȚĂ DE ALTE CONTRACTE _____	491
1. Delimitarea contractului de întreținere față de contractul de rentă viageră _____	491
2. Delimitarea contractului de întreținere față de contractul de vânzare _____	491
III. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE ÎNTREȚINERE _____	492
IV. EFECTELE CONTRACTULUI DE ÎNTREȚINERE _____	493
1. Obligațiile creditorului _____	493
2. Obligațiile debitorului _____	494
V. ÎNCETAREA CONTRACTULUI DE ÎNTREȚINERE _____	495
FIȘA NR. 34. CONTRACTUL DE TRANZACȚIE _____	498
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	498
1. Noțiune și feluri _____	498
2. Caractere juridice _____	499

II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE TRANZACȚIE _____	500
III. EFECTELE CONTRACTULUI DE TRANZACȚIE _____	501
IV. DESFIINȚAREA CONTRACTULUI DE TRANZACȚIE _____	503
MOȘTENIREA _____	505
FIȘA NR. 35. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND INSTITUȚIA MOȘTENIRII. CONDIȚIILE GENERALE ALE DREPTULUI DE A MOȘTENI _____	507
I. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND INSTITUȚIA MOȘTENIRII _____	507
1. Noțiunea de moștenire _____	507
2. Felurile moștenirii _____	508
3. Deschiderea moștenirii _____	512
II. CONDIȚIILE GENERALE ALE DREPTULUI DE A MOȘTENI _____	519
1. Enumerare _____	519
2. Capacitatea succesorală _____	520
2.1. Considerații generale _____	520
2.2. Persoanele care au capacitate succesorală _____	521
2.3. Persoanele care nu au capacitate succesorală _____	524
3. NEDEMNITATEA SUCCESORALĂ _____	525
3.1. Considerații generale _____	525
3.2. Nedemnitatea de drept _____	526
3.2.1. Persoanele nedemne de drept de a moșteni _____	526
3.2.2. Constatarea nedemnității de drept _____	528
3.3. Nedemnitatea judiciară _____	529
3.3.1. Persoanele care pot fi declarate nedemne _____	529
3.3.2. Declararea nedemnității judiciare _____	530
3.4. Deosebiri între nedemnitatea de drept și nedemnitatea judiciară _____	531
3.5. Efectele nedemnității succesoriale _____	532
3.5.1. Considerații generale _____	532
3.5.2. Efectele nedemnității față de nedemn _____	532
3.5.3. Efectele nedemnității față de descendenții nedemnului _____	533
3.5.4. Efectele nedemnității față de terți _____	534
3.6. Înlăturarea efectelor nedemnității _____	535
4. Vocația la moștenire _____	535
4.1. Vocația succesorală legală și vocația succesorală testamentară. Dubla calitate (de moștenitor legal, de legatar sau de moștenitor legal și legatar) _____	535
4.2. Deosebiri între vocația succesorală legală și vocația succesorală testamentară _____	538

FIȘA NR. 36. MOȘTENIREA LEGALĂ	539
I. PRINCIPIILE GENERALE ALE DEVOLUȚIUNII LEGALE A MOȘTENIRII	539
1. Considerații generale privind devoluțiunea legală a moștenirii	539
2. Principiul chemării la moștenire a rudelor în ordinea claselor de moștenitori	539
2.1. Clasele de moștenitori legali	539
2.2. Chemarea la moștenire a soțului supraviețuitor	540
2.3. Concursul dintre două clase de moștenitori	540
3. Principiul proximității gradului de rudenie între moștenitorii din aceeași clasă	540
4. Principiul egalității între rudele din aceeași clasă și de același grad chemate la moștenire	541
II. REPREZENTAREA SUCCESORALĂ	541
1. Considerații generale	541
2. Domeniul de aplicare al reprezentării succesorală	542
3. Condițiile reprezentării succesorală	542
3.1. Cadrul general	542
3.2. Cel reprezentat să fie decedat (lipsit de capacitatea de a moșteni) sau nedemn (față de defunct) la data deschiderii moștenirii	543
3.3. Reprezentantul să îndeplinească condițiile generale pentru a-l moșteni pe <i>de cuius</i>	544
4. Modul în care operează reprezentarea succesorală	545
5. Efectele reprezentării succesorală	546
5.1. Efectul general al reprezentării succesorală	546
5.2. Efectul particular al reprezentării succesorală	547
5.2.1. Obligația la raport	547
5.2.2. Distincție între reprezentarea succesorală și retransmiterea dreptului de opțiune succesorală	548
III. DREPTURILE SUCCESORALE ALE SOȚULUI SUPRAVIEȚUITOR	550
1. Categoriile de drepturi ale soțului supraviețuitor	550
2. Condițiile dreptului de moștenire al soțului supraviețuitor	550
3. Comunitatea de bunuri și dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor	551
4. Cota succesorală a soțului supraviețuitor	552
4.1. Reguli generale	552
4.2. Cota succesorală a soțului supraviețuitor în concurs cu clasele de moștenitori	552
4.3. Cota succesorală a soțului supraviețuitor în situații speciale	553
5. Dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor	553
5.1. Noțiune și justificare	553
5.2. Obiectul dreptului special de moștenire	554
5.3. Natura juridică a dreptului special al soțului supraviețuitor	554
5.4. Mobilierul și obiectele de uz casnic	554

6. Dreptul de abitație al soțului supraviețuitor _____	555
6.1. Noțiune și caractere juridice _____	555
6.2. Condițiile dreptului de abitație al soțului supraviețuitor _____	556
6.3. Modificări ale dreptului de abitație permise de lege _____	556
6.4. Stingerea dreptului de abitație al soțului supraviețuitor _____	557
IV. CLASELE DE MOȘTENITORI LEGALI _____	557
1. Clasa I de moștenitori legali. Descendenții _____	557
1.1. Noțiunea de descendenți _____	557
1.2. Dreptul de moștenire al descendenților _____	558
1.3. Împărțirea moștenirii între descendenți _____	558
2. Clasa a II-a de moștenitori legali. Ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați _____	559
2.1. Noțiune. Vocația la moștenire _____	559
2.2. Ascendenții privilegiați _____	560
2.2.1. Noțiune. Vocația succesorală în cazul adopției _____	560
2.2.2. Împărțeala moștenirii _____	561
2.3. Colateralii privilegiați _____	561
2.3.1. Noțiune _____	561
2.3.2. Împărțeala moștenirii _____	562
2.4. Concursul clasei a II-a de moștenitori cu soțul supraviețuitor _____	564
2.4.1. Exemple _____	564
3. Clasa a III-a de moștenitori legali. Ascendenții ordinari _____	565
3.1. Noțiune _____	565
3.2. Împărțeala moștenirii _____	565
4. Clasa a IV-a de moștenitori legali. Colateralii ordinari _____	566
4.1. Noțiune _____	566
4.2. Împărțeala moștenirii _____	566
5. Caracterele juridice ale dreptului de moștenire al soțului supraviețuitor și al rudelor defunctului din cele patru clase de moștenitori legali _____	567
6. Aspecte particulare _____	568
FIȘA NR. 37. TESTAMENTUL _____	570
I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND TESTAMENTUL _____	570
II. CONDIȚIILE DE VALIDITATE ALE TESTAMENTULUI _____	578
1. Condițiile de fond _____	578
1.1. Capacitatea _____	578
1.2. Consimțământul _____	584
1.3. Obiectul _____	589

1.4. Cauza _____	590
2. Condițiile de formă _____	591
III. FORMELE TESTAMENTULUI _____	596
1. Considerații generale privind formele testamentului _____	596
2. Testamentele ordinare _____	597
2.1. Testamentul olograf _____	597
2.2. Testamentul autentic _____	608
3. Testamentele privilegiate _____	615
4. Alte forme testamentare _____	618
4.1. Testamentul sumelor și valorilor depozitate _____	618
4.2. Testamentul făcut în străinătate de un cetățean român _____	621
IV. LEGATUL _____	622
1. Noțiune și caractere juridice. Desemnarea legatarului _____	622
2. Clasificarea legatelor _____	624
2.1. Criterii de clasificare _____	624
2.2. Clasificarea legatelor după obiectul lor _____	625
2.3. Clasificarea legatelor după criteriul modalităților care le afectează _____	634
3. Aspecte comune privind efectele legatelor _____	638
4. Ineficacitatea legatelor _____	639
4.1. Noțiune _____	639
4.2. Nulitatea legatelor _____	640
4.3. Revocarea legatelor _____	641
4.3.1. Considerații generale _____	641
4.3.2. Revocarea voluntară expresă _____	642
4.3.3. Revocarea voluntară tacită _____	644
4.3.4. Revocarea judecătorească a legatelor _____	651
4.4. Caducitatea legatelor _____	654
4.5. Destinația bunurilor constituind obiectul unui legat ineficace _____	658
V. DEZMOȘTENIREA _____	661
1. Noțiune și reglementare _____	661
2. Felurile dezmoștenirii _____	662
3. Efectele dezmoștenirii _____	664
4. Nulitatea dezmoștenirii _____	668
VI. EXECUȚIUNEA TESTAMENTARĂ _____	669
1. Noțiune și natură juridică. Desemnarea executorului testamentar _____	669
2. Atribuțiile, puterile și drepturile executorului testamentar. Încetarea execuțiunii testamentare _____	671
3. Comparație între execuțiunea testamentară și mandatul de drept comun _____	674

FIȘA NR. 38. REZERVA SUCCESORALĂ. COTITATEA DISPONIBILĂ. REDUCȚIUNEA LIBERALITĂȚILOR

EXCESIVE	678
I. REZERVA SUCCESORALĂ ȘI COTITATEA DISPONIBILĂ	678
1. Rezerva succesorală	678
1.1. Considerații generale	678
1.2. Caracterele rezervei succesorale	679
1.3. Moștenitorii rezervatari și întinderea rezervei succesorale	680
1.3.1. Moștenitorii rezervatari și întinderea rezervei succesorale. Reguli generale	680
1.3.2. Rezerva soțului supraviețuitor	681
1.3.3. Rezerva descendenților	682
1.3.4. Rezerva ascendenților privilegiați	682
2. Cotitatea disponibilă	682
2.1. Noțiune	682
2.2. Cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor	683
2.3. Tabele	689
2.3.1. Tabel cu cotele succesorale pentru ipoteza în care doar soțul supraviețuitor a fost gratificat	690
2.3.2. Tabel cu cotitatea disponibilă specială dacă de cuius a făcut liberalități și în favoarea altei (altor) persoane	692
2.3.3. Tabel cu cotele succesorale pentru ipoteza în care de cuius a făcut liberalități în favoarea soțului supraviețuitor, precum și a altei (altor) persoane	693
II. CALCULUL MASEI SUCCESORALE, AL REZERVEI ȘI AL COTITĂȚII DISPONIBILE	695
1. Considerații generale	695
2. Activul brut și activul net al moștenirii	695
2.1. Activul brut	695
2.2. Activul net	696
3. Reunirea fictivă la activul net a donațiilor	696
3.1. Noțiune	696
3.2. Reguli privind reunirea fictivă și stabilirea masei de calcul	697
3.2.1. Evaluarea bunurilor obiect al donațiilor supuse reunirii fictive	697
3.2.2. Donațiile supuse reunirii fictive	697
3.2.3. Ordinea operațiilor pentru stabilirea masei de calcul	698
III. REDUCȚIUNEA LIBERALITĂȚILOR EXCESIVE	699
1. Considerații generale	699
2. Căile de realizare a reducăunii	699
3. Ordinea și regulile reducăunii liberalităăților excesive	700
4. Efectele reducăunii liberalităăților excesive	706
5. Întregirea rezervei succesorale	706

6. Reducțiunea unor liberalități speciale _____	707
7. Imputarea liberalităților _____	707
FIȘA NR. 39. DREPTUL DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	710
I. NOȚIUNI GENERALE, CARACTERELE JURIDICE ȘI SUBIECTELE DREPTULUI DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	710
1. Noțiunile de opțiune succesorală și de succesibil. Transmisiunea succesorală provizorie _____	710
2. Caracterele juridice ale dreptului de opțiune succesorală _____	711
3. Subiectele dreptului de opțiune succesorală _____	714
3.1. Considerații generale _____	714
3.2. Moștenitorii legali _____	714
3.3. Legatarii _____	715
3.4. Vocația multiplă la moștenire _____	716
3.5. Creditorii succesibilului _____	720
II. CONDIȚIILE DE VALIDITATE ALE ACTULUI DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	723
III. TERMENUL DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	726
IV. EXERCITAREA DREPTULUI DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	734
1. Acceptarea moștenirii _____	734
1.1. Noțiunea și felurile acceptării moștenirii _____	734
1.2. Acceptarea voluntară a moștenirii _____	734
1.3. Acceptarea forțată a moștenirii _____	742
1.4. Întocmirea inventarului și luarea măsurilor speciale de conservare a bunurilor succesorale _____	748
2. Renunțarea la moștenire _____	750
2.1. Noțiune și domeniul de aplicare _____	750
2.2. Condițiile renunțării la moștenire _____	751
2.3. Efectele renunțării la moștenire _____	754

LUCRARE COORDONATĂ DE GABRIEL BOROI

Fișe de drept civil

1. Partea generală. Persoanele. Familia. Drepturile reale principale

Ediția a 6-a, revizuită și adăugită

*Colectivul de autori: Gabriel Boroi,
Carla Alexandra Anghelescu, Ioana Nicolae*

Editura
Stamangiu
2021

	suspendarea prescripției față de unul dintre debitorii solidari produce efecte și față de ceilalți codebitori [art. 1449 alin. (1) C.civ.].

3. Întreruperea prescripției extinctive

3.1. Noțiune. Justificare

Noțiune	– modificarea cursului prescripției extinctive constând în înlăturarea prescripției scurse înainte de apariția unei cauze de întrerupere și începerea unei alte prescripții.
Precizări	– cauzele de întrerupere sunt legale, limitativ prevăzute de lege și produc efecte de drept (<i>ope legis</i>); ▪ <i>de pildă</i>, s-a decis (cu caracter obligatoriu) că actul de control al Curții de Conturi sau al unui alt organ cu atribuții de control nu poate constitui un act de întrerupere a cursului prescripției dreptului de recuperare a pagubei (I.C.C.J., Completul competent să judece recursul în interesul legii, Decizia nr. 19/2019, M. Of. nr. 860 din 24 octombrie 2019); – părțile care au capacitatea deplină de exercițiu pot însă, prin acord expres, să modifice conținutul cauzelor legale de întrerupere a prescripției (fără însă a le putea suprima), cu excepția drepturilor la acțiuni de care părțile nu pot să dispună și a acțiunilor derivate din contractele de adeziune, din contractele de asigurare și din contractele supuse legislației privind protecția consumatorului; – cauzele de întrerupere trebuie să intervină după ce prescripția extinctivă a început să curgă și mai înainte de împlinirea termenului de prescripție extinctivă; – totuși, recunoașterea dreptului prin act scris sau constituirea de garanții în folosul titularului dreptului a cărui acțiune este prescriptibilă după împlinirea termenului de prescripție produce, în baza art. 2506 alin. (4) și art. 2510 alin. (1) C.civ., același efect ca și întreruperea, adică de la data recunoașterii sau constituirii unei garanții începe să curgă o nouă prescripție extinctivă de același fel; ▪ <i>a fortiori</i>, este posibilă încheierea unei convenții prin care creditorul și debitorul să noveze obligația prescrisă (ca obligație imperfectă) într-o obligație perfectă, deci o novație obiectivă.
Justificare	– trebuie pornit de la premisele fundamentului prescripției extinctive, anume: a) lipsa de convingere a titularului dreptului în privința temeiniciei pretenției sale, lipsă dedusă din starea sa de pasivitate; b) prezumarea situației de fapt a celui în folosul căruia curge prescripția extinctivă ca fiind conformă cu starea de drept, bazată pe împotrivirea acestuia; – ori de câte ori aceste două premise nu se mai confirmă, nu se mai justifică producerea efectului prescripției extinctive.

3.2. Cauzele de întrerupere a prescripției

Cauzele de întrerupere a prescripției	1. actul voluntar de executare sau recunoașterea, în orice alt mod, a dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția [art. 2537 pct. 1 C.civ.]; – recunoașterea dreptului se poate face unilateral sau convențional și poate fi expresă sau tacită [art. 2538 alin. (1) C.civ.]: <i>a)</i> când recunoașterea este tacită, ea trebuie să rezulte fără echivoc din manifestări care să ateste existența dreptului celui împotriva căruia curge prescripția; ▪ spre exemplu, constituie acte de recunoaștere tacită: plata parțială a datoriei; achitarea, în tot sau în parte, a dobânzilor sau penalităților; solicitarea unui termen de plată [art. 2538 alin. (2) C.civ.]; prin urmare, plata parțială reprezintă o manifestare de voință, care, în accepțiunea art. 2538 alin. (2) C. civ., atestă fără echivoc recunoașterea dreptului creditorului obligației de plată în cadrul raportului juridic încheiat de părți, neavând valențele unei prezumții simple, câtă vreme are ca efect întreruperea cursului prescripției (I.C.C.J., s. a II-a civ., dec. nr. 2041 din 12 noiembrie 2019, www.scj.ro); ▪ exercitarea de către moștenitorul rezervatar a posesiei asupra bunurilor ce formează obiectul unor liberalități excesive poate avea semnificația unei recunoașteri tacite, de către legatar sau, după caz, donatar, a dreptului moștenitorului rezervatar de a solicita reducțiunea liberalităților excesive; dacă, ulterior, rezervatarul a pierdut posesia, deci când nu ar mai putea invoca reducțiunea pe cale de excepție, va justifica interesul să invoce întreruperea prescripției acțiunii sale prin care solicită reducțiunea liberalității ce îi încalcă rezerva succesorală; ▪ predarea bunului ce formează obiectul antecontractului de vânzare în posesia celui care urmează să îl cumpere echivalează cu o recunoaștere a dreptului acestuia de a cere încheierea contractului de vânzare, recunoaștere care întrerupe prescripția, iar o nouă prescripție extinctivă nu va începe să curgă atât timp cât bunul se află în posesia celui care urmează să-l cumpere (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 188/1981, în C.D. 1981, p. 65; C.A. Cluj, s. I civ., dec. nr. 90/R din 21 februarie 2019, în <i>Buletinul Jurisprudenței. Repertoriu anual. 2019</i>, Ed. Hamangiu, București, 2020, p. 119-120); dacă bunul a fost predat în momentul încheierii antecontractului sau chiar mai înainte de acest moment, practic, este vorba de o amânare a începutului cursului prescripției extinctive; ▪ posesia exercitată asupra bunurilor succesoriale aflate în coproprietate de către moștenitorul care a plătit peste partea sa din datoriile și sarcinile moștenirii poate echivala cu o recunoaștere din partea celorlalți moștenitori (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 503/1987, în C.D. 1987, p. 118); ▪ invocarea excepției de neexecutare a contractului sinalagmatic (art. 1556 C.civ.) implică recunoașterea, de către partea care invocă excepția, a dreptului cocontractantului, astfel încât prescripția extinctivă a acestuia se întrerupe;

- în condițiile în care compensația, ca modalitate de stingere a obligațiilor, poate avea și natură convențională, rezultă că părțile care încheie o astfel de convenție pornesc de la premisa că au atât calitatea de debitor, cât și calitatea de creditor; astfel, prin încheierea unei convenții de compensare operează efectul întreruptiv al prescripției extinctive, ca urmare a recunoașterii de către părțile convenției a datoriiilor lor reciproce (I.C.C.J., s. a II-a civ., dec. nr. 780 din 4 mai 2017, www.scj.ro);
- declarația formulată în fața organului de urmărire penală, cu caracter neîn-doielnic (dată în deplină cunoștință de cauză) și voluntară, de persoana în folosul căreia curge prescripția, prin care s-a atestat existența dreptului reclamantului de a solicita restituirea unor sume împrumutate, întrunește toate condițiile de validitate prevăzute de lege pentru a întrerupe prescripția. Nu poate fi înlăturată, la cererea părții, mărturisirea sa extrajudiciară, făcută anterior începerii judecării, fără ca aceasta să dovedească că s-a aflat în eroare de fapt, neputând fi ignorat caracterul irevocabil al actului juridic prin care autorul său a renunțat la beneficiul termenului de prescripție scurs până la acea dată (I.C.C.J., s. a II-a civ., dec. nr. 1616 din 6 octombrie 2016, www.scj.ro);

b) poate invoca recunoașterea tacită și cel îndreptățit la restituirea unei prestații făcute în executarea unui act juridic ce a fost desființat pentru nulitate, rezoluțiune sau orice altă cauză de ineficacitate, atât timp cât bunul individual determinat (nefungibil), primit de la cealaltă parte cu ocazia executării actului desființat, nu este pretins de aceasta din urmă pe cale de acțiune reală sau personală [art. 2538 alin. (3) C.civ.];

- *de exemplu*, cumpărătorul dintr-un contract de vânzare anulat poate invoca recunoașterea tacită a dreptului său de a cere restituirea prețului dacă vânzătorul nu a pretins restituirea bunului care a făcut obiectul contractului și care se află la cumpărător;

– efectele recunoașterii:

- a)* recunoașterea este un act declarativ, deoarece efectele ei se produc și pentru trecut, ștergând prescripția scursă;
- b)* efectele întreruperii prescripției extinctive prin recunoașterea dreptului de către cel în folosul căruia curge prescripția se produc instantaneu;
- c)* pentru a produce efectul întreruptiv de prescripție, recunoașterea trebuie făcută direct creditorului; dacă însă creditorul ia cunoștință de recunoașterea făcută de debitor prin intermediul altor persoane, efectul întreruptiv nu se poate produce;

2. introducerea unei cereri de chemare în judecată sau de arbitrare, înscrierea creanței la masa credală în cadrul procedurii insolvenței, depunerea cererii de intervenție în cadrul urmăririi silite pornite de alți creditori ori invocarea, pe cale de excepție, a dreptului a cărui acțiune se prescrie [art. 2537 pct. 2 C.civ.];

– prescripția este întreruptă chiar dacă sesizarea a fost făcută la un organ de jurisdicție ori de urmărire penală necompetent sau chiar dacă este nulă pentru lipsă de

formă, caz în care prescripția se consideră întreruptă de la data introducerii cererii la acel organ, iar nu de la data la care sesizarea ajunge la organul competent [art. 2539 alin. (1) C.civ.];

– prescripția extinctivă nu va fi considerată întreruptă atunci când, fiind sesizată o instanță necompetentă, aceasta nu ar urma să pronunțe soluția declinării competenței, ci va respinge cererea ca nefiind de competența instanțelor române sau ca fiind de competența unui organ fără activitate jurisdicțională;

– în cazul întreruperii prescripției extinctive prin introducerea cererii de chemare în judecată sau de arbitrare ori de intervenție în procedura insolvenței sau a urmăririi silite, efectele întreruperii se produc definitiv la data rămânării definitive a hotărârii de admitere a cererii respective;

- astfel, între data sesizării instanței și data rămânării definitive a hotărârii, întreruperea prescripției este provizorie și condiționată, în sensul că definitivarea efectului întreruptiv este condiționată de admiterea cererii de chemare în judecată și de rămânerea definitivă a hotărârii;

- însă efectul întreruptiv al prescripției va dispărea cu efect retroactiv dacă nu se va ajunge la pronunțarea unei hotărâri definitive de admitere a cererii respective;

– prescripția nu este întreruptă dacă cel care a făcut cererea de chemare în judecată sau de arbitrare ori de intervenție în procedura insolvenței sau a urmăririi silite a renunțat la ea, nici dacă cererea a fost respinsă, anulată ori s-a perimat printr-o hotărâre rămasă definitivă [art. 2539 alin. (2) teza I C.civ.];

- cu toate acestea, dacă reclamantul, în termen de 6 luni de la data când hotărârea de respingere sau de anulare ori prin care s-a luat act de renunțarea la judecată ori s-a constatat perimarea a rămas definitivă, introduce o nouă cerere, prescripția este considerată întreruptă prin cererea de chemare în judecată sau de arbitrare precedentă, cu condiția ca noua cerere să fie admisă [art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. și art. 205¹ din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil];

- se admite că nu întrerupe prescripția cererea prin care partea care o formulează nu urmărește valorificarea unor pretenții față de o altă persoană (*de exemplu*, cererea de asigurare a dovezilor, cererea de intervenție voluntară accesorie);

- sintagma „hotărâre de respingere” folosită de art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. vizează doar cazurile în care cererea de chemare în judecată a fost respinsă pe temeiul unei excepții procesuale peremptorii, iar nu și cazul în care a fost respinsă ca nefondată;

- în cazul în care cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca nefondată, neîntemeiată (deci instanța, soluționând procesul pe fond, a constatat că dreptul subiectiv pretins de reclamant nu există sau că reclamantul nu este titularul acestui drept), nu va mai prezenta interes faptul că prescripția extinctivă nu a fost întreruptă, ori de câte ori, într-un al doilea proces, pârâtul s-ar putea apăra invocând excepția autorității de lucru judecat dedusă din prima hotărâre (ceea ce presupune tripla identitate de elemente: aceleași părți, același obiect și aceeași cauză);

▪ ambele teze ale art. 2539 alin. (2) C.civ. nu se aplică și cererii anulate pentru vicii de formă, deoarece: dacă s-ar admite soluția contrară, partea finală a alin. (1) ar deveni o dispoziție legală inutilă; dacă nu ar exista deloc teza a II-a a art. 2539 alin. (2) C.civ., ar fi evident că teza I a aceluiași alineat se referă la anularea pentru alte motive decât viciile de formă, anume încălcarea unor condiții procesuale extrinseci (*de pildă*: netimbrarea, lipsa dovezii calității de reprezentant, formularea cererii în contradictoriu cu o persoană decedată, adică fără capacitate procesuală de folosință etc.), caz în care efectul întreruptiv este condiționat de îndeplinirea celor două cerințe prevăzute de art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ.; dacă s-ar fi dorit ca norma înscrisă în teza a II-a a alin. (2) să fie nu numai o excepție de la cea înscrisă în prima teză a aceluiași alineat, ci și o condiție pentru aplicarea alin. (1), atunci ea ar fi trebuit să figureze într-un alineat distinct. Prin urmare, în cazul anulării cererii pentru vicii de formă (condițiile intrinseci), prescripția extinctivă se consideră întreruptă la data la care a fost introdusă acea cerere, chiar dacă nu a fost reiterată în termen de 6 luni de la data rămânării definitive a hotărârii de anulare;

▪ dispoziția înscrisă în art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. are în vedere cu precădere ipoteza când termenul de 6 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii ar expira după împlinirea termenului de prescripție;

▪ dispozițiile art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. se aplică și în cazul cererii de chemare în judecată sau de arbitrară introduse după intrarea în vigoare a Codului civil (art. 204 din Legea nr. 71/2011);

– prescripția nu este întreruptă nici dacă hotărârea judecătorească sau arbitrală și-a pierdut puterea executorie prin împlinirea termenului de prescripție a dreptului de obține executarea silită; în acest caz însă, dacă dreptul de a obține obligarea pârâtului este imprescriptibil sau nu s-a prescis încă, se va putea face o nouă cerere de chemare în judecată ori de arbitrară, fără a se putea opune excepția autorității de lucru judecat [art. 2539 alin. (3) C.civ.];

▪ subliniem că, în cel de-al doilea proces, titularul dreptului se va putea prevala de hotărârea pronunțată în primul proces, care, potrivit art. 434 C.proc.civ., are forța probantă a unui înscris autentic;

– dispozițiile art. 2539 C.civ. se aplică, în mod corespunzător, și atunci când prescripția a fost întreruptă prin invocarea, pe cale de excepție, a dreptului a cărui acțiune se prescrie [art. 2539 alin. (4) C.civ.];

3. constituirea ca parte civilă pe parcursul urmăririi penale sau în fața instanței de judecată penale până la începerea cercetării judecătorești (art. 2537 pct. 3 C.civ.);

– în cazul în care despăgubirile se acordă, potrivit legii, din oficiu, începerea urmăririi penale întrerupe cursul prescripției, chiar dacă nu a avut loc constituirea ca parte civilă;

▪ *jurisprudență*: dreptul de a investi instanța civilă se naște în momentul în care partea civilă a luat cunoștință că latura civilă a procesului penal nu mai poate fi

	soluționată. Aceasta, întrucât, pe de o parte, prescripția este o sancțiune civilă aplicabilă atitudinii culpabile, inactive a celui care își lasă dreptul nevalorificat înăuntrul termenului prevăzut de lege, iar, pe de altă parte, este un principiu de drept conform căruia prescripția extingtivă nu curge împotriva celui care nu poate acționa (<i>contra non valentem agere non currit praescriptio</i>). Cum reclamanta se constituise parte civilă în procesul penal, abia de la momentul pronunțării soluției de încetare a procesului penal și rămânerii nesoluționate a laturii civile, reclamanta a putut acționa separat de procedura penală pentru care optase și sesiza astfel instanța civilă (I.C.C.J., s. I civ., dec. nr. 960 din 27 mai 2020, www.scj.ro); 4. orice act prin care cel în folosul căruia curge prescripția este pus în întârziere (art. 2537 pct. 4 C.civ.); – condiție pentru a opera acest caz de întrerupere: prescripția este întreruptă prin punerea în întârziere a celui în folosul căruia curge prescripția numai dacă aceasta este urmată de chemarea lui în judecată în termen de 6 luni de la data punerii în întârziere (art. 2540 C.civ.); – și în acest caz întreruperea prescripției extingtive este provizorie și condiționată de declanșarea procesului; ▪ așadar, dacă în termen de cel mult 6 luni de la data punerii în întârziere creditorul declanșează procesul, prescripția se consideră întreruptă la data la care a avut loc punerea în întârziere, iar nu la data introducerii cererii de chemare în judecată; ▪ dacă însă creditorul nu îl cheamă în judecată pe debitor în termen de cel mult 6 luni de la data punerii în întârziere, atunci dispare retroactiv efectul întreruptiv al punerii în întârziere; 5. orice alte cazuri prevăzute de lege [art. 2537 pct. 5 C.civ.].

3.3. Efectele întreruperii prescripției

Efecte	– șterge prescripția începută înainte de a se fi ivit cauza de întrerupere; – după întrerupere începe să curgă o nouă prescripție [art. 2541 alin. (1) și (2) C.civ.]; ▪ felul (natura) noii prescripții extingtive care începe să curgă după ce a operat întreruperea se determină în raport de cauza de întrerupere a prescripției extingtive.
Consecințe	1. dacă întreruperea prescripției a avut loc prin recunoașterea dreptului de către cel în folosul căruia curgea, va începe să curgă o nouă prescripție de același fel [art. 2541 alin. (3) C.civ.]; 2. în cazul în care prescripția a fost întreruptă printr-o cerere de chemare de chemare în judecată ori de arbitrare, noua prescripție a dreptului de a obține executarea silită nu va începe să curgă cât timp hotărârea de admitere a acțiunii nu a rămas definitivă [art. 2541 alin. (4) C.civ.]; ▪ <i>jurisprudență</i>: cererea de obligare a pârâtului la executarea antecontractului prin încheierea unui contract de cesiune și cererea prin care se solicită pronunțarea

hotărârii judecătorești care să țină loc de contract de cesiune valorifică același drept: un drept personal al creditorului de a obține îndeplinirea exactă a promisiunii, iar din această perspectivă este lipsit de relevanță care este mijlocul procesual la care reclamantul a recurs pentru valorificarea dreptului său. Întrucât dreptul material la acțiune nu poate fi disociat de dreptul subiectiv civil valorificat, dacă în cele două acțiuni succesive (privite ca mijloc) se valorifică același drept, acestuia i se atașează o prescripție unică. Prin urmare, prescripția dreptului material la acțiunea care are ca obiect executarea obligației pârâtei de a încheia contractul de cesiune prin pronunțarea hotărârii judecătorești care să țină loc de contract a fost întreruptă prin inițierea și admiterea demersului judiciar anterior ce a avut ca obiect obligarea pârâtei la încheierea contractului de cesiune (I.C.C.J., s. a II-a civ., dec. nr. 552 din 15 martie 2016, www.scj.ro);

3. dacă întreruperea rezultă din intervenția făcută în procedura insolvenței sau a urmăririi silită, prescripția (de același fel) va reîncepe să curgă de la data la care există din nou posibilitatea legală de valorificare a creanței rămase neacoperite [art. 2541 alin. (5) C.civ.];

4. în cazul în care prescripția a fost întreruptă potrivit art. 2537 pct. 3 C.civ., întreruperea operează:

- a) până la comunicarea: (i) ordonanței de clasare, (ii) a ordonanței de suspendare a urmăririi penale ori (iii) a hotărârii de suspendare a judecării; sau
- b) până la pronunțarea hotărârii definitive a instanței penale;
- c) dacă repararea pagubei se acordă, potrivit legii, din oficiu, până la data când cel împotriva căruia a început să curgă prescripția a cunoscut sau trebuia să cunoască hotărârea definitivă a instanței penale prin care ar fi trebuit să se stabilească despăgubirea [art. 2541 alin. (6) C.civ.];

- și în această ipoteză începe să curgă tot o prescripție a dreptului material la acțiune, afară de cazul în care instanța penală a soluționat latura civilă, când noua prescripție care va începe va avea ca obiect dreptul de a obține executarea silită;

- *jurisprudență*: ipoteza exercitării acțiunii civile în procesul penal finalizat cu o hotărâre definitivă prin care s-a lăsat nesoluționată acțiunea civilă ca urmare a încetării procesului penal în cazurile prevăzute de lege reprezintă un caz de întrerupere a termenului de prescripție, de vreme ce persoana prejudiciată prin fapta ilicită și-a manifestat voința de a-și recupera prejudiciul prin constituirea ca parte civilă și, fără o atitudine culpabilă din partea sa (soluția pe latura penală a cauzei intervine ca urmare a prescripției răspunderii penale a inculpatului), se află în situația în care procesul penal a încetat, iar pretențiile sale nu au primit nicio rezolvare pe fond. Termenul general de prescripție de 3 ani pentru acțiunea formulată la instanța civilă începe să curgă de la momentul rămânerii definitive a hotărârii penale prin care a fost lăsată nesoluționată acțiunea civilă, atât pentru ipoteza în care procesul penal a început chiar de la momentul comiterii faptei ilicite și cel răspunzător de pagubă este cunoscut, ipoteză în care termenul de prescripție nu a

	început să curgă, cât și pentru cazul în care procesul penal a fost demarat mai târziu, situație în care are loc o întrerupere a termenului de prescripție, cu consecința curgerii unui nou termen de la momentul rămânerii definitive a hotărârii pronunțate de instanța penală, prin care s-a lăsat nesoluționată acțiunea civilă (I.C.C.J., s. I. civ., dec. nr. 605 din 22 februarie 2018, www.scj.ro).

3.4. Beneficiul și extinderea efectului întreruperii

Beneficiul efectului întreruperii	– efectele întreruperii prescripției profită celui de la care emană actul întreruptiv și nu pot fi opuse decât celui împotriva căruia a fost îndreptat un asemenea act, afară de cazul când prin lege se dispune altfel (art. 2542 C.civ.); ▪ <i>de exemplu</i>, dacă prescripția a fost întreruptă prin recunoașterea dreptului de către cel în folosul căruia curgea, efectele întreruperii profită celui împotriva căruia a curs și nu pot fi opuse decât autorului recunoașterii.
Extinderea efectului întreruperii	– pentru ipoteza în care obligația corelativă dreptului supus prescripției extinctive a fost garantată de un fideiutor, întreruperea prescripției extinctive față de debitorul principal ori față de fideiutor produce efecte în privința amândurora (art. 2543 C.civ.); – pentru obligațiile indivizibile, indiferent că ar fi vorba de o indivizibilitate activă sau pasivă, întreruperea prescripției extinctive față de unul dintre creditorii sau, după caz, debitorii produce efecte și față de ceilalți [art. 1433 alin. (2) C.civ.]; – în cazul obligațiilor solidare, întreruperea prescripției extinctive în privința unuia dintre creditorii solidari profită tuturor creditorilor solidari [art. 1441 alin. (2) C.civ.], iar întreruperea prescripției extinctive față de unul dintre debitorii solidari produce efecte și față de ceilalți codebitori [art. 1449 alin. (1) C.civ.], însă întreruperea prescripției față de un moștenitor al debitorului solidar nu produce efecte față de ceilalți codebitori decât pentru partea aceluia moștenitor, chiar dacă este vorba despre o creanță ipotecară [art. 1449 alin. (2) C.civ.].

4. Repunerea în termenul de prescripție

4.1. Noțiune și justificare

Noțiune	– beneficiul recunoscut de lege titularilor drepturilor subiective, în condițiile anume prevăzute, în temeiul căruia aceștia își pot valorifica drepturile, chiar dacă termenul de prescripție extinctivă s-a împlinit.
Consacrare legală	– cel care, din motive temeinice, nu și-a exercitat în termen dreptul la acțiune supus prescripției poate cere organului de jurisdicție competent repunerea în termen și judecarea cauzei [art. 2522 alin. (1) C.civ.].
Justificare	– permite înlăturarea contradicției ce ar apărea între ceea ce legea a prezumat prin instituirea prescripției extinctive și ceea ce reprezintă realitatea.

4.2. Domeniul repunerii în termenul de prescripție extintivă

Domeniul repunerii în termen	– cazurile de repunere în termen <i>nu sunt expres prevăzute de lege</i>; legiuitorul arată doar că acestea trebuie să fie temeinic justificate, iar instanța va fi cea care va aprecia, de la caz la caz, temeinicia motivelor invocate; ▪ <i>spre exemplu</i>: spitalizarea îndelungată sau repetată a mamei împreună cu copilul în numele căruia urma să introducă acțiunea; părăsirea minorului de către reprezentantul legal; cunoașterea unor fapte stabilite de organul de urmărire penală numai după împlinirea termenului de prescripție extintivă; ▪ în cazul erorii de drept invocate de titularul dreptului subiectiv, soluția trebuie nuanțată, luând în considerare și soluția dată de art. 1208 alin. (2) C.civ. în ceea ce privește eroarea de drept ca viciu de consimțământ, deoarece rațiunile sunt aceleași; așadar, în cazul în care dispozițiile legale referitoare la exercitarea dreptului la acțiune într-un anumit termen sunt „accesibile și previzibile”, necunoașterea acestora sau înțelegerea lor greșită nu justifică repunerea în termen; dimpotrivă, în ipoteza în care eroarea de drept ar privi dispoziții legale care nu sunt „accesibile și previzibile”, titularul dreptului ar putea fi repus, la cererea sa, în termenul de prescripție extintivă; – prin <i> motive temeinice</i>, care să justifice repunerea în termenul de prescripție extintivă, înțelegem acele împrejurări care, fără a constitui cazuri (împrejurări) care, potrivit legii, suspendă prescripția extintivă, sunt exclusive de culpă, fiind deci vorba de piedici relative, iar nu absolute, în exercitarea dreptului la acțiune, în sensul că împrejurările de fapt respective au caracterul de piedică în exercitarea acțiunii pentru reclamant și pentru cei care s-ar afla în condiții asemănătoare (dar nu în mod necesar și pentru un om foarte diligent) și, totodată, nu i se poate imputa vreo culpă titularului dreptului la acțiune; – repunerea în termenul de prescripție extintivă exclude atât culpa, cât și acele împrejurări care constituie cauze de suspendare; – domeniul repunerii în termenul de prescripție extintivă începe unde încetează culpa și încetează unde începe domeniul suspendării prescripției extintive.

4.3. Termenul pentru repunerea în termenul de prescripție extintivă

Termen de 30 de zile	– repunerea în termen poate fi dispusă doar dacă partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, socotit din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care au justificat depășirea termenului de prescripție [art. 2522 alin. (2) C.civ.]; – termenul de 30 de zile este un termen de prescripție, iar nu de decădere (art. 2547 C.civ.).

4.4. Efectul repunerii în termen

Efectul repunerii în termen	– repunerea în termen are ca efect considerarea prescripției extinctive ca neîmplinită, deși termenul de prescripție extinctivă a expirat, astfel încât instanța poate trece la soluționarea cauzei pe fond; – spre deosebire de suspendarea și întreruperea prescripției, ale căror efecte se produc de drept, iar organul de jurisdicție doar constată intervenirea unei cauze, repunerea în termenul de prescripție extinctivă are caracter judiciar, deci presupune pronunțarea unei hotărâri de către organul de jurisdicție, hotărâre care trebuie motivată, spre a putea fi supusă controlului judiciar; – soluționarea cererii de repunere în termenul de prescripție extinctivă este de competența organului de jurisdicție competent să rezolve pricina care are ca obiect protecția judiciară a dreptului subiectiv respectiv; – în actuala reglementare, repunerea în termenul de prescripție extinctivă nu mai poate fi dispusă din oficiu de către organul de jurisdicție, ci trebuie solicitată de titularul dreptului la acțiune supus prescripției; ▪ se poate formula o singură cerere de chemare în judecată care să conțină un prim capăt de cerere prin care se solicită repunerea în termenul de prescripție extinctivă, precum și un alt capăt de cerere privind valorificarea pretenției; acesta din urmă va fi cercetat pe fond numai dacă instanța va încuviința cererea de repunere în termenul de prescripție extinctivă; însă, capătul de cerere privind repunerea în termen ar deveni lipsit de obiect dacă pârâtul nu invocă prescripția extinctivă); tocmai de aceea, practic, cererea de repunere în termen va fi formulată numai dacă prin întâmpinare sau, după caz, la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate se invocă excepția de prescripție extinctivă, deci prin răspunsul la întâmpinare sau, după caz, la acel prim termen de judecată; ▪ când cererea de repunere în termenul de prescripție extinctivă se respinge (ca neîntemeiată sau chiar ca prescristă), capătul de cerere privind pretenția va fi respins ca prescrist.

V. ÎMPLINIREA PRESCRIȚIEI EXTINCTIVE

1. Precizări prealabile

Elemente în funcție de care se stabilește momentul la care se împlinește prescripția	– termenul de prescripție extinctivă aplicabil în speță; – data de la care începe să curgă acest termen; – dacă a intervenit sau nu vreo cauză de suspendare sau de întrerupere a prescripției extinctive; – regulile în funcție de care se determină momentul la care se împlinește prescripția extinctivă.

2. Regulile de stabilire a momentului împlinirii prescripției extinctive

Termene stabilite pe săptămâni, luni, ani	Împlinire – în ziua corespunzătoare din ultima săptămână ori lună sau din ultimul an [art. 2552 alin. (1) C.civ.]; ▪ <i>de exemplu</i>: un termen de prescripție extinctivă de 3 ani, care a început să curgă la data de 16 mai 2016 și care nu a fost suspendat sau întrerupt, s-a împlinit la data de 16 mai 2019; un termen de prescripție de o săptămână care a început să curgă joi – 9 mai 2019 s-a împlinit joi – 16 mai 2019. Mod de calcul – dacă ultima lună nu are o zi corespunzătoare celei în care termenul a început să curgă, termenul se împlinește în ultima zi a acestei luni [art. 2552 alin. (2) C.civ.]; ▪ <i>spre exemplu</i>, un termen de prescripție de o lună care a început să curgă la data de 31 ianuarie 2019 (și care nu a fost întrerupt ori suspendat) s-a împlinit la data de 28 februarie 2019; – mijlocul lunii se socotește a cincisprezecea zi [art. 2552 alin. (3) C.civ.]; – dacă termenul este stabilit pe o lună și jumătate sau pe mai multe luni și jumătate, cele 15 zile se vor socoti la sfârșitul termenului [art. 2552 alin. (4) C.civ.]; – dacă ultima zi a termenului este o zi nelucrătoare, termenul se consideră împlinit la sfârșitul primei zile lucrătoare care îi urmează (art. 2554 C.civ.).
Termene stabilite pe zile	Împlinire – la ora 24,00 a ultimei zile [art. 2553 alin. (2) C.civ.]; – când actul trebuie îndeplinit într-un loc de muncă, termenul se va împlini la ora la care încetează programul normal de lucru [art. 2553 alin. (3) C.civ.]. Mod de calcul – nu se iau în calcul prima și ultima zi a termenului [art. 2553 alin. (1) C.civ.]; – dacă ultima zi a termenului este o zi nelucrătoare, termenul se consideră împlinit la sfârșitul primei zile lucrătoare care îi urmează (art. 2554 C.civ.); ▪ rezultă că termenul de prescripție extinctivă nu s-ar putea împlini într-o zi nelucrătoare; în schimb, termenul de prescripție poate să înceapă într-o zi nelucrătoare, iar zilele nelucrătoare din interiorul termenului vor fi luate în considerare la calculul termenului, deci nu trebuie scăzute; ▪ <i>de pildă</i>, un termen de prescripție de 5 zile a putut să înceapă să curgă duminică – 19 mai 2019, însă nu s-a împlinit sâmbătă – 25 mai 2019, ci luni – 27 mai 2019.
Termene stabilite pe ore	Împlinire – la expirarea intervalului de timp fixat ca ore. Mod de calcul – nu se iau în calcul prima și ultima oră ale termenului (art. 2555 C.civ.).

Acte considerate făcute în termen	– indiferent de faptul că termenul este stabilit pe ani, pe luni, pe săptămâni, pe zile sau pe ore, actele se socotesc făcute în termen, dacă înscrisurile care le constată au fost predate prin scrisoare recomandată la oficiul poștal sau telegrafic ori la un serviciu de curierat rapid sau la un serviciu specializat de comunicare, cel mai târziu în ultima zi a termenului, până la ora când încetează în mod obișnuit activitatea la acel oficiu (art. 2556 C.civ. coroborat cu art. 205² din Legea nr. 71/2011); ▪ această dispoziție se aplică și în cazul prevăzut de art. 2553 alin. (3) C.civ. (atunci când este vorba despre un act ce trebuie îndeplinit într-un loc de muncă).